

Mittuniversitetet

MID SWEDEN UNIVERSITY

Hafva vi i Norrland ett Wästindien?

**En kvantitativ, beskrivande studie om användningen av
begreppet Norrland i riksmedierna**

Mats Andersson, Hampus Hagstedt

Journalist- och bildjournalistprogrammet
HT 2014

ABSTRACT

Titel: Hafva vi i Norrland ett Wästindien? – En kvantitativ, beskrivande studie om användningen av begreppet Norrland i riksmidierna

Författare: Mats Andersson, Hampus Hagstedt

Kurs, termin och år: Journalistik GR (c) C-uppsats HT 2014

Antal ord i uppsatsen: 10 831

Problemformulering och syfte: En förenklad bild av Norrland i mediernas rapportering leder till att människor får stereotypa uppfattningar om Norrland och den negativa bilden blir grund för den framtida journalistiken. Ett användande av Norrland som etikett för hela norra halvan av Sverige leder till att hela regionen blir samma sak i läsarnas ögon, trots att det finns stora kulturella, samhällsliga och geografiska skillnader mellan de olika platserna i Norrland.

Syftet med denna studie har varit att granska hur rikstidningarnas bild av begreppet Norrland ser ut i egenproducerade nyhetsartiklar. Vi klarlägger i vilka typer av nyheter begreppet Norrland förekommer och i vilken utsträckning Norrland framställs som ett problemområde i artiklar där begreppet Norrland används. Vi får svar på vilken geografisk nivå nyhetsartiklar som innehåller ordet Norrland preciseras till, hur ofta ett storstadsperspektiv används som måttstock i artiklar där Norrland används som geografisk referens och i vilken utsträckning artikelförfattare använder postkoloniala gestaltningar från orientalismen i texter där ordet Norrland ingår.

Metod och material: Med kvantitativ innehållsanalys med gestaltningsteori och frågeställningar inspirerade av orientalismen har vi undersökt nyhetsrapporteringen från och om Norrland i Sveriges fyra största dagstidningar Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Expressen och Aftonbladet under åren 2005, 2009 och 2013.

Huvudresultat: I Stockholmsbaserade rikstidningarnas nyhetsrapportering är stereotypiseringen av landsdelen Norrland mycket svår att finna.

Nyckelord: Gestaltning, Norrland, Norrlänning, Orientalism, Stereotyp, Dagens Nyheter, Aftonbladet, Svenska Dagbladet, Expressen, Kvantitativ innehållsanalys, Rikstidningar.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. Inledning	1
1.1. Problemformulering	2
1.1.1. Samhällsproblem	2
1.1.2. Inomvetenskapligt problem.....	3
1.2. Syfte.....	4
2. Bakgrund	5
2.1. Norrland och bilden av Norrland	5
2.2. Nedrustningen av Norrlandsredaktionerna	6
3. Tidigare forskning	7
4. Teori	9
4.1. Gestaltningsteorin.....	9
4.1.1. Orientalism	11
4.1.1.1. McLeods sex stereotyper	12
4.1.1.2. Vår tolkning av McLeods sex stereotyper	13
5. Metod och material	15
5.1. Kvantitativ innehållsanalys	15
5.2. Analysenheter och urval	15
5.3. Antal artiklar (analysenheter):	17
5.4. Inhämtning av material:.....	18
5.5. Undersökningsinstrument:.....	18
5.6. Reliabilitet och validitet.....	18
6. Resultat	20
6.1. Frågeställning 1: I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?20	
6.2. Frågeställning 2: I vilken utsträckning gestaltas Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?	23
6.3. Frågeställning 3: På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?.....	25
6.4. Frågeställning 4: Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?.....	29
6.5. Frågeställning 5: Finns det stereotypa gestaltningar från orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?	30
7. Slutsats och slutdiskussion:	33
7.1. Studiens kvalitet	34
7.2. Framtida forskning	34
Referenser	36
Bilaga: Kodbok	38

1. INLEDNING

Tolkningsföreträdet har alltid funnits hos de andra, hos sörlänningarna. Norrland definieras oftast utifrån allt det som regionen inte är; framgångsrik, lönsam, centraliserad, kulturell, tät och sofistikerad. Norrlänningen måste finna sig i att vara karg, tyst och svår. Och Norrland måste finna sig i att vara motsatsen till Sydsveriges ekonomiska och kulturella kluster. (Tidholm Aftonbladet 110126)

Citatet är några år gammalt, hämtat från en artikel i Aftonbladet Kultur och skrivet av Po Tidholm. Citatet är ett av många som vi stött på när vi inför vår kandidatuppsats försökt få en bild av hur Norrland framställs i medierna. Vårt intresse för bilden av Norrland i medier slog rot i början av höstterminen 2014. Vi funderade inledningsvis på att göra en studie om hur medierna i våra ögon ofta är storstadsfixerade.

Det ledde sedan till att vi blev nyfikna på hur Norrland porträtteras, och framför allt begreppet Norrland som samlingsnamn för hela norra Sverige. Allt eftersom vi upplevde att Norrland ofta fungerar som den motsatta sidan till storstäderna.

Under terminens gång späddes våra funderingar på av flera händelser i olika medier. Ett exempel är när lokaltidningen Östersundspostens ledarskribent, Marcus Persson, var med i programmet "Valet med Janne och Belinda" i SVT (SVT 140829). Där debatterade han med Fredrik Virtanen om just mediernas storstadsfixering. I svallvågorna av debatten gjorde sig Johan Croneman lustig över att Marcus Persson "flytt tillbaka till vischan" (Croneman DN 140902). Marcus Persson tolkade det citatet som att Croneman menade att "all annan strävan än att söka sig till Sveriges mediala mittpunkt, Södermalm, vore en reträtt" (Persson ÖP 140902).

Vidare skrev Marcus Persson att han tycker att det är en fixering på Stockholm i medierna.

Han skrev att "Det är ett stort demokratiproblem när rikstäckande mediekanaler bär en stor skugga genom sin oförmåga att porträttera hela landet" (Persson ÖP 140902).

Kontentan av det Marcus Persson skrev är att Norrlandsbilden ofta blir skev. Medierna väljer ut vissa aspekter som de rapporterar om. När rikstidningarna och storstadsjournalisterna gör det blir bilden ofta på ett förenklat sätt, som kanske inte stämmer. Po Tidholm skrev att Norrland och norrlänningarna får finna sig i att beskrivas utifrån det som regionen och invånarna inte är. Förenklade val av aspekter om Norrland i

rikstidningarna leder till skev rapportering om Norrland vilket leder till en skev bild om Norrland hos de som läser rikstidningarna.

1.1. Problemformulering

När man skriver uppsats ska man helst motivera sitt forskningsproblem genom att koppla det både till den inomvetenskapliga diskussionen och till den rådande samhällsdebatten (Esaiasson et. al. 2012:31). Här motiverar vi vårt val av forskningsområde genom att försöka anknyta det till just dessa två områden.

1.1.1. Samhällsproblem

Lippmann (1922) var en av de första som skrev att media påverkar bilderna i våra huvuden – och den allmänna opinionen. Han skrev att människors åsikter sträcker sig över fler saker än vad vi direkt kan observera. Det leder till att våra åsikter om främmande saker bildas av vad andra rapporterar och vad vi kan fantisera, vilket i sin tur leder till stereotyper (Lippman 1922, kap. 6). Louw (2009:158) skrev att journalister som rapporterar om främmande områden ofta sätter etiketter på dessa områden för att förenkla. Dessa förenklade etiketter blir till slut sanningar som blir grund till nästa generations journalister och deras samhällsbilder (Louw 2009:158).

En förenklad bild av Norrland i mediernas rapportering leder alltså till att människor får förenklade uppfattningar om Norrland som blir grund för den framtida journalistiken och samhällsbilderna som den journalistiken skapar. Ett användande av Norrland som etikett för hela norra halvan av Sverige leder till att hela landsdelen blir samma sak i medborgarnas ögon, trots att det finns stora kulturella, samhälleliga och geografiska skillnader mellan de olika platserna i Norrland.

Eftersom endast tolv procent av befolkningen bor i Norrland (SCB 2013) leder en stereotyp bild av Norrland i medier till att nästan 90 procent av Sveriges invånare får en skev bild av mer än halva landet. Om rikstidningarna alltid väljer ut vissa aspekter när de rapporterar om Norrland så får deras läsare en viss bild av Norrland som landsdel.

Genom att använda Norrland som begrepp ges också uppfattningen om att något som händer på ett ställe i Norrland gäller hela landsdelen. Exempel kan vara att om en tidning skriver om "snökaos i Norrland" när det bara snöar i Kiruna får läsarna en bild av att det är

snökaos i Gävle trots att det inte stämmer. Det är stora skillnader på exempelvis Kiruna och Gävle, det är 100 mil mellan städerna och det är ett samhällsproblem när rikstidningarna gestaltar dessa som samma sak genom att bara använda uttrycket Norrland.

För att ytterligare motivera vårt problem med hjälp av den rådande samhällsdebatten vill vi ta upp ett par artiklar som dykt upp under den sista veckan av vårt uppsatsskrivande. Debatten om Norrland som begrepp blossade upp igen i början av 2015 när en insändare av Jan Bergquist publicerades i Örnköldsviks Allehanda den 3 januari.

För några år sedan skulle jag lämna Kalmar län för att jobba mera i Norrbottens län. Då tyckte kalmarborna att ”vi förstår att det måste kännas skönt för dig att slippa resorna. Nu får du ju jobba mera hemomkring”. Jag log och svarade att det faktiskt är längre från Härnösand till Kiruna än till Kalmar. ”Va, är det så långt?”

Denna okunskap är utbredd på alla nivåer i samhället. I riksdag och regering, inom myndigheter och nationella stiftelser och föreningar. (Bergquist Insändare ÖA 150103)

Denna insändare fick stor spridning. Till exempel delades den över 14.000 gånger på Facebook. Den fick även Expressen att publicera en artikel på sin undersajt Omtalat.nu där de listade ”7 skäl till att sluta säga Norrland när du menar något annat” (Holmqvist *Expressen* 150104). Med andra ord är debatten om begreppet Norrland och dess användning i hög grad aktuell.

1.1.2. Inomvetenskapligt problem

En strategi för att motivera sitt forskningsproblem är att argumentera för att det blivit försummat inom forskningen (Esaiasson et. al. 2012:32). En annan strategi är att argumentera för att den studie man gör är ett fall av något större.

Vi menar att vår studie ska stärka ett område som inte blivit särskilt studerat. De flesta studier som gjorts på Norrland är inom andra områden än kommunikationsvetenskap. Exempel är Ulf Wibergs (2008:83-92) kapitel i *Ska hela Sverige leva?* där han ur ett kulturgeografiskt perspektiv diskuterar hur Norrland ska överleva till 2025. Ett annat exempel är Anders Öhman (2010:29-37) som forskat på hur Norrland beskrivits i litteraturen. Trots att de är inom andra områden snuddar de dock på intressanta aspekter inom kommunikationsvetenskapen. Wiberg (2008:83) skriver att problemlösningsbehovet stått högt på Norrlands dagordning sedan 1960-talet. Öhman (2010:37) går in på att Norrland fått ett gestaltungsproblem genom att vara i periferin till södra Sverige. Vi

kommer att utgå från kommunikationsvetenskapens gestaltningsteori, som är nära besläktad till dagordningsteorin (Ghanem och McCombs 2001:67-81). Mer om gestaltningsteorin i teorikapitlet.

Det finns flera studier som behandlar journalistik om landsbygden, och även ett par som handlar om Norrland, och vi kommer ta upp dem i teorikapitlet.

Vår studie blir för fallet “rikstidningars gestaltning av begreppet Norrland”, vilket kan generaliseras till större sammanhang som exempelvis “mediers rapportering om landsbygden”. Vi stärker forskningen genom att utöka den i våra ögon skrala forskning som finns om Norrlandsbilden inom just medie- och kommunikationsvetenskap. Dessutom öppnar vi dörrar för kommande studier genom att studera fram ett underlag för vidare forskning inom mediebildens av Norrland.

1.2. Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka hur rikstidningarnas mediebild av begreppet Norrland ser ut. Därifrån har vi arbetat fram följande frågeställningar:

1. I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?
2. I vilken utsträckning gestaltas Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?
3. På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?
4. Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?
5. Finns det stereotypa gestaltningar från orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?

2. BAKGRUND

I detta kapitel kommer vi att beskriva vårt forskningsobjekt, alltså begreppet Norrland. Vi kommer dels att beskriva vad Norrland är, dels hur synen varit på Norrland historiskt sett, och dels hur mediesituationen i Norrland sett ut.

2.1. Norrland och bilden av Norrland

Exakt vad som är Norrland är inte helt lätt att definiera eftersom det inte finns någon entydig och överenskommen gränsdragning (Sörlin 1988:12-13, Borgegård 2002:12-13). Sörlin (1988:14) skrev att man måste välja sina egna kriterier för vad som är det nordliga. I denna uppsats definierar vi Norrland utifrån Statistiska Centralbyråns befolkningsstatistik (SCB 2013), det vill säga som de nio landskapen Gästrikland, Hälsingland, Härjedalen, Jämtland, Medelpad, Ångermanland, Västerbotten, Norrbotten och Lappland. Det är samma gränser som de fem länen Norrbottens, Västerbottens, Västernorrlands, Jämtlands och Gävleborgs län.

Kulturskribenten och idéhistorikern Sverker Sörlin har gett ut boken *Framtidslandet* (1988), som handlar om hur synen på Norrland sett ut från början av 1500-talet till början av 1980-talet. Just Norrland som begrepp föddes 1435 (Sörlin 1988:13). Innan 1800-talet såg man på Norrland som en möjlig koloni (Sörlin 1988:21-48). Ett talande citat om en kolonial syn på Norrland kommer från ett brev där riksrådet Carl Bonde skrev följande till Axel Oxelstierna år 1635:

Mann hoppas här, näst Gudz tillhiälp så skall dät (Norrland, vår anm.) blifua dee Svänskas Wästindienn. (Sörlin 1988:30).

Sörlin skriver att detta citat handlar om att Carl Bonde hade förhoppningar om just en norrländsk koloni (Sörlin 1988:30).

Mot slutet av 1800-talet och under början av 1900-talet tänkte man på Norrland som ett "Sveriges Amerika" (Sörlin 1988:49). Två världskrig senare var synen en annan. Under 1960- och 1970-talet drogs paralleller med tredje världen och Norrland beskrevs som utsuget av övriga Sverige (Sörlin 1988:254-256). En viktig aspekt är att Norrland generellt sett räknats som "ett ställe i norr" snarare än en självklar del av hela Sverige.

2.2. Nedrustningen av Norrlandsredaktionerna

De fyra stora Stockholmstidningarna som vi undersöker har haft ambitioner att vara rikstidningar. Dock har nyhetsbevakningen av Sverige utanför Stockholm minskats. Dessutom har redaktionerna utanför Stockholm antingen dragits ned eller tagits bort helt (Althén och Nygren 2014:31-32). Aftonbladet har exempelvis sedan 2004 lagt ned sina lokalredaktioner i Jönköping, Malmö och Göteborg. Dagens Nyheter har dragit in sin "stringer" i Umeå.

Det har gjort att de fyra rikstidningarna behövt förlita sig mer på Tidningarnas Telegrambyrå, TT, och lokala redaktioner (Althén och Nygren 2014:32).

Dock bestämde TT i början av 2013 att man skulle lägga ned sina redaktioner i Norrland (Westin *Journalisten* 130123). Därför har både Stockholmstidningarnas och TT:s beroende av lokala och regionala medier ökat (Althén och Nygren 2014:32).

Det är inte bara tidningarnas bevakning som minskat. TV4 lade ned sina lokala sändningar under 2014 (Andén *Medievärlden* 140409).

Nedläggningen av riksmidierna i Norrland hade inte varit ett problem om de lokala redaktionerna ökat eftersom bevakningen kunnat vara lika stor. Det är dock inte fallet eftersom lokaltidningarna också minskar i bevakning. Ett exempel är Mittmedia, en koncern som äger och driver norrländska tidningar från Gävle upp till Örnsköldsvik. Antalet journalister inom Mittmedia har minskat med 29 procent (Althén och Nygren 2014:27). Det leder till en minskad bevakning av landsorten. Eftersom rikstidningarnas beroende av lokala nyhetsmedier ökat så blir den sammanlagda rapporteringen från Norrland sämre.

3. TIDIGARE FORSKNING

Här redogör vi för några studier om dels mediebevakning av landsbygden, och dels Norrland i medier.

TT lade alltså ned sina Norrlandsredaktioner 2013. Till följd av det gjorde två studenter vid JMG, journalistprogrammet vid Göteborgs universitet, ett examensarbete där de undersökte hur nedläggningen av dessa redaktioner påverkade nyheterna i TT:s telegram. Josefin Silverberg och Mathilda Svensson jämförde TT-telegram från september 2012 och september 2013. De största förändringarna de kom fram till var att antalet brott/lag/rättsartiklar ökat och att användandet av andrahandskällor också gjort det (Silverberg och Svensson 2013:5). Samtidigt minskade antalet politik-, ekonomi- och sportnyheter. I sitt arbete intervjuade de flera personer från de större medierna, bland andra Thomas Mattsson, chefredaktör på Expressen, och Jonas Eriksson, vd på TT. Dessutom intervjuade de forskarna Gunnar Nygren, som bland annat ligger bakom forskningen om landsbygdsbevakningen vi nämnde ovan. De intervjuade även samma Madeleine Eriksson som inspirerat vår granskning.

Genom sina intervjuer kom Silverberg och Svensson fram till att det finns två läger i frågan om bevakningen i Norrland, ett med Norrlandsfokus och ett med fokus på Stockholm. Norrlandsläget anser att det är negativt när nyhetsbevakningen centraliseras till storstäderna medan de som fokuserar på Stockholm tycker att det är en chans till "kraftsamling" (Silverberg och Svensson 2013:10).

När Silverberg och Svensson undersökte TT-telegram hade de kategorierna väder, kultur/nöje, brott/lag/rätt, politik, ekonomi, olyckor, sport, oroligheter/konflikter och feature/övrigt som typ av artikel. Vi valde att kopiera dessa kategorier till en av våra kodfrågor, för att på denna punkt kunna jämföra vår studie om rikstidningarna med tidigare forskning om TT. Vi valde dock att dela upp punkten feature/övrigt till två separata punkter.

En av de senaste studierna inom rikstidningars bevakning av landsbygden kom ut 2014. Den är gjord vid Södertörns Högskola. Den skrevs av tidigare nämnde Gunnar Nygren, professor i journalistik och Kajsa Althén, journalist och forskare med inriktning på lokaljournalistik. De undersökte bland annat DN:s bevakning av landsbygden under två veckor i mars 2004 och jämförde med 2014. Studien visade att det framför allt var olyckor och brottsrelaterade händelser som behandlades i artiklarna om landsbygden (Althén och

Nygren 2014:40-41). Det går i linje med Silverbergs och Svenssons studie. När det gäller bevakningen av Norrland gav denna undersökning ett tunt underlag, men den visade att 35 artiklar 2004 sjunkit till 10 artiklar 2014 (Althén och Nygren 2014:46). Undersökningen visade också att landsbygdsbevakningen nästan halverats, och även att storstadsperspektivet ökat (Althén och Nygren 2014:53-54). I studien skriver man att detta bidrar till ett kluvet Sverige, där Stockholm blir normen och förståelsen för landsbygdens villkor minskar (Althén och Nygren 2014:53). Det får konsekvenser för bilden av landsbygden i rikstäckande medier (Althén och Nygren 2014:54).

Madeleine Eriksson gjorde 2010 en doktorsavhandling i kulturgeografi om hur Norrland representeras. Avhandlingen handlar om hur Norrland beskrivs inom film, nyhetsmedia och reklam. När hon undersökte nyhetsmedia gjorde hon en kvalitativ studie av artiklar om Norrland i Dagens Nyheter åren 2000-2004 (2010:49-62). Hon analyserade texterna, vilka budskap de sände ut och kom fram till att Norrland generaliseras och stereotypiseras på ett sätt som bidrar till att den generella uppfattningen om Norrland blir att regionen är svag (Eriksson 2010:63). Hon gjorde dessutom en kvantitativ kontroll av artiklarna i DN, och upptäckte att Norrland ofta används som svepande ortsangivelse, utan att det specificeras var i Norrland det handlar om genom att ange exempelvis ort, kommun, landskap eller län (Eriksson 2010:56-57).

I sin studie skrev Eriksson om vanliga ämnen i artiklarna om Norrland. Tre av dessa är enligt hennes studie att Norrland är drabbat av avfolkning, att Norrland är beroende av bidrag från staten samt att Norrland är drabbat av arbetslöshet (Eriksson 2010:52-56). Vi använder oss av dessa tre ämnen i vår studie för att se hur ofta Norrland tillskrivs dessa problem.

Eriksson använde sig av teorier om orientalism. Orientalism används generellt som ett sätt att se på hur man ur västerländskt perspektiv ser på Asien och framför allt Mellanöstern. Hon använder den för att analysera bilden av Norrland inom Sverige och likställer södra Sverige med västvärlden, och Norrland med Orienten. Vi vill som en del av vår studie pröva denna användning av teorin. Vi vill undersöka om vi kan hitta gestaltningar från orientalismen i rikstidningarna. Den delen blir en relativt originell korsbefruktning till medie- och kommunikationsvetenskapen, men vi vill betona att uppsatsen är inom medie- och kommunikationsvetenskap, och att gestaltningen av Norrland är uppsatsens huvudfokus.

4. TEORI

I det kommande kapitlet går vi igenom de teorier vi utgår från i vår studie. Den centrala teorin är gestaltningsteorin. Vi har dessutom hämtat sex stereotyper från orientalismen för att undersöka om de gestaltas i artiklar om Norrland. Därför förklarar vi orientalismen och de sex stereotyper vi hämtat från den. Vi betonar att orientalismen används för att formulera stereotypa gestaltningar att undersöka, och inte som en central teori i vår studie. Vi använder orientalismen för att undersöka om vi även med ett betydligt större forskningsunderlag kan se samma postkoloniala tendenser som Madeleine Eriksson (2010) gjort när hon undersökte DN:s rapportering.

4.1. Gestaltningsteorin

Vi utgår från teorin framing, eller gestaltningsteorin. Det är en bred teori, och här förklarar vi på vilket sätt vi använder den.

Framing, eller gestaltningsteorin, har växt fram under de senaste 10-15 åren (Shehata 2012:327). I denna uppsats använder vi det svenska begreppet gestaltningsteori, vilket alltså är samma sak som framing.

Robert Entman formulerade en av de mest framträdande definitionerna av gestaltningsteorin. Entman (1993:52) skrev att gestaltning handlar om val, och att göra saker framträdande.

Adam Shehata har formulerat en bra översättning av Entmans definition:

... frame innebär att man väljer ut vissa aspekter av en uppfattad verklighet och gör dem mer framträdande i en kommunicerande text. (Shehata 2012:327)

Det är den utgångspunkten vi har i vår studie. Rikstidningarna väljer ut vissa aspekter av en uppfattad verklighet när det gäller Norrland, och gör dem mer framträdande i sina artiklar.

Jesper Strömbäck definierar gestaltningsteorin som att den utgår från två observationer:

Den första är att nyheternas bild av verkligheten aldrig är densamma som den del av verkligheten som nyheterna handlar om. Medierna beskriver inte verkligheten som den är – de (re)konstruerar och gestaltar verkligheten. [...] Den andra observationen är att det som har betydelse för människors bilder av verkligheten inte är verkligheten i sig, utan mediernas bilder av den. (Strömbäck 2012:271)

Enligt Strömbäck fungerar de journalistiska gestaltningarna som ramverk för människors tolkningar av nyheterna, som fungerar som en förlängning av verkligheten. Därigenom ger dessa gestaltningar ledtrådar om hur verkligheten ska förstås, samtidigt som de i viss mån blockerar andra tolkningar eller gestaltningar av verkligheten (Strömbäck 2012:271).

Enligt gestaltningsteorin väljer medier hur de framställer saker. Ett sätt att göra det på är att välja vad de ska säga något om genom val av ämne. Ett annat sätt är att använda eller inte använda vissa nyckelord (Entman 1993:52). Genom att använda Norrland som nyckelord, eller genom att gestalta hela Norrland på ett visst sätt utan att använda en närmare geografisk precisering riskerar man att skapa en stereotyp.

När en tidning skriver "personen flyttade upp till Norrland" så blir det otydligt, eftersom Norrland faktiskt är 58 procent av Sveriges landareal (SCB 2013). En flytt till Kiruna är inte det samma som en flytt till Gävle. Trots att både Kiruna och Gävle ligger i Norrland är det närmare mellan Malmö och Gävle. Därför har vi valt att lägga en del av vår studie på att granska hur ofta Norrland preciseras ner till regional och lokal nivå.

Författaren och journalisten Walter Lippmann satte en av de tidiga formuleringarna på stereotypisering. Han skrev att människors åsikter sträcker sig längre bort och över fler saker än vad vi direkt kan observera. Det leder till att våra åsikter sätts ihop av vad andra rapporterar och vad vi kan fantisera fram, vilket i sin tur leder till stereotyper (Lippman 1922, kap. 6). Louw (2009:158) skriver att journalister som rapporterar om främmande områden ofta sätter etiketter på dessa områden för att förenkla. Dessa förenklade etiketter uppfattas till syvende och sist som sanningar som läggs till grund för nästa generations journalister och deras samhällsbilder (Louw 2009:158).

Eftersom endast cirka 12 procent av befolkningen bor i Norrland (SCB 2013) formar den övervägande delen av Sveriges befolkning sina åsikter om Norrland till stor del utifrån det som media rapporterar. Om rikstidningarna visar upp en generaliserad bild av Norrland menar vi att det leder till att nästan nittio procent av Sveriges invånare riskerar att få en skev bild av vad som försigår på olika platser i mer än halva landet.

Om exempelvis de nyheter som en rikstidning publicerar om Norrland alltid handlar om brott resulterar det i att publiken riskerar att få en bild av hela Norrland som ett laglöst land. Det skulle göra att den enda bilden av Norrland som läsaren serveras är en fristad för kriminella.

Gestaltningsteorin är användbar för oss eftersom den ger oss verktyg till att analysera, diskutera och resonera hur pressens gestaltning av Norrland kan påverka Sveriges invånares uppfattning om landsändan.

4.1.1. Orientalism

Som inspiration till några gestaltningar att undersöka använder vi oss av orientalismen. Edward Saids bok "Orientalism" från 1978 anses ofta vara en av grundpelarna inom postkolonialismen. Den bok vi använt när vi hänvisar till Said är en svensk översättning från 1993. Said menade att det finns en västerländsk sida som representerar "här och vi" och en Orient, "där och de andra", som uppstått tack vare kolonialiseringen. Said skrev bland annat att västerlänningarna är rationella, fredliga, vidsynta, logiska och kapabla att hålla sig till verkliga värden samtidigt som människor från Orienten saknar dessa egenskaper (Said 1993:51). Kontentan är att den västerländska kulturen är överlägsen, eller normal, i jämförelse med Orienten som anses ovanlig och spektakulär. Värt att notera är att miljöerna i Orienten ofta beskrivs positivt, samtidigt som människorna beskrivs negativt.

Vi använde orientalismen för att se om det fanns orientaliska gestaltningar av Norrland i rikstidningarnas artiklar. Man kan hävda att orientalismen inte går att applicera på Sverige och Norrland, eftersom teorin i vanliga fall används för att beskriva skillnader mellan kulturer och länder på olika kontinenter. Vi ställer oss ödmjuka inför en sådan kritik, men vi menar att eftersom synen på Norrland historiskt sett delvis varit kolonial (Sörlin 1988) var det värt att göra en teoriprövning och undersöka om det kunde tänkas förekomma i rikstidningarnas nyhetsrapportering. Madeleine Eriksson hävdade i sin avhandling att de DN-artiklar hon studerat bidrog till en beskrivning av Norrland som en svag region. Hon menade att Norrland får samma roll gentemot övriga Sverige som Orienten får till länderna i Västvärlden (Eriksson 2010:64). Vi ville därför se om vi kunde hitta gestaltningar från Orientalismen i rikstidningarnas rapportering.

Vi har använt oss av orientalismen genom att titta på sex vanligt förekommande stereotyper om Orienten för att utforma frågeställningar att söka svar på i vår studie. Vi poängterar att detta inte är huvudsyftet med studien. Huvudsyftet är fortfarande att granska gestaltningen av Norrland. Delen med orientalism är av en teoriprövande karaktär.

4.1.1.1. McLeods sex stereotyper

De sex stereotyper vi inspirerats av i studien formulerades av John McLeod, professor inom postkolonialism vid University of Leeds. Han menar att den postkolonialism och de föreställningar som upprättades då finns kvar även i nutid (McLeod 2000:33). Utifrån Saids bok formulerade han sex stereotypa sätt att se på Orienten (McLeod 2000:44-46). Dessa stereotyper har vi tolkat för att formulera gestaltningar till vår undersökning. Vår tolkning av stereotyperna kommer en bit längre ned. Det här är McLeods stereotyper, rubrikerna är som han formulerade dem:

1. The Orient is timeless

Denna stereotyp går ut på att Orienten existerar som en avskuren, tidlös, plats. Orienten är oberörd av den västerländska utvecklingen, och ses som primitiv eller bakåtsträvande och förblir opåverkad av västvärldens utveckling och följaktligen blir en resa till Orienten automatiskt en resa bakåt i tiden.

2. The Orient is strange

Orienten är annorlunda, men inte bara annorlunda, den är annorlunda på ett rent spektakulärt sätt. Enligt denna stereotyp kan västerlänningar möta alla möjliga extraordinära saker och beteenden på en resa till Orienten.

3. Orientalism makes assumptions about 'race'

Denna stereotyp går ut på att man utifrån ett västvärldsperspektiv generaliserar hela "raser" eller folkslag. Till exempel kanske alla indier beskrivs som lata. Personens "ras" summerar hur den är som person, utan att ta hänsyn till vilka individuella kvaliteter en individ besitter.

4. Orientalism makes assumptions about gender

Denna stereotyp handlar om att Orientens kvinnor och män uppträder enligt könsstereotyper. I Orientalismens fall handlar det om att man inte lever upp till de västerländska könsnormerna. Enligt McLeod var synen på till exempel män att de är aktiva, starka och modiga, vilket Orientens män enligt teorin inte är.

5. The Orient is feminine

Orienten stereotypiseras som passiv, exotisk, sexuellt mystisk och frestande. Orienten kan enligt denna stereotyp erövrats av västlänningarna, som blir "förtrollade" eller "besatta" av en plats eller ett område. I slutändan "tämjer" ändå västlänningarna den passiva Orienten. Detta har enligt McLeod att göra med att kolonisatörerna, som oftast var män, ansåg att de

reste till platser som saknade moral och uppförandekoder då lagar och regler från västländerna inte gällde.

6. The Orient is degenerate

Denna stereotyp handlar om framställandet av Orienten som svag eller fördärvad. Orienten och dess invånare ansågs bete sig på ett moraliskt tveksamt sätt enligt västerländska mått. Människorna tillskrivs negativa egenskaper som lathet, opålitlighet och våldstendenser. Orienten behövde räddas av västvärlden som visste bättre och hade en bättre moralkompass.

4.1.1.2. Vår tolkning av McLeods sex stereotyper

De sex stereotyper vi nämnde ovan har vi hämtat andemeningen ur och applicerat på Norrland. För att kartlägga dessa stereotyper i nyhetsartiklar söker vi efter tydliga exempel där dessa stereotyper synliggörs, om de överhuvudtaget finns. Vi har omarbetat McLeods sex stereotyper, i samma ordning som ovan, till sex Norrlandsgestaltningar. Vi har undersökt om de enligt gestaltningsteorin varit framträdande eller synliggjorda i nyhetsartiklarna. I samma ordning som McLeods stereotyper har vi formulerat följande undersökningspunkter, som alltså är våra tolkningar:

1. Norrland gestaltas som tidlöst

Orienten beskrivs som tidlöst, eller tidsmässigt avstannat. Vi undersöker om Norrland beskrivs som avstannat, avskuret eller bakåtsträvande, exempelvis i jämförelse med Stockholm. Artiklar som kan falla in här är kan beskriva hur utvecklingen (t. ex. ett visst mode) gått framåt eller växt sig starkt i storstäderna, medan Norrland framställs som ovetande, "sent på bollen" eller rent av opåverkat. Det gäller även negativa händelser, att något negativt beskrivs hända i landet, men där Norrland beskrivs som helt opåverkat av dessa händelser.

2. Norrland gestaltas som spektakulärt

Här undersöker vi hur ofta Norrland beskrivs som något utöver det vanliga. Exempel kan vara om artikelförfattaren skriver om spektakulära norrsken, stora renflockar, enastående utsikter, enorma landskap eller på annat sätt påvisar Norrland som något utöver det vanliga ur exempelvis ett stockholmsperspektiv.

3. Det görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland utifrån geografi

Ett exempel enligt Eriksson är att man målar upp alla norrlänningar som arbetslösa eller skattesmitare (Eriksson 2010:75). Här undersöker vi alltså om artikelförfattaren drar alla norrlänningar, eller alla invånare i en ort/stad över samma kant. Exempel kan vara “alla i Skellefteå gillar hockey” eller att “han är från Norrland, därför gör han på ett visst sätt” – särdrag som målas upp som “typiska” för en viss typ av människor i Norrland.

4. Det görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland efter kön

Erikssons studie gav för handen att vissa artiklar gestaltar könen på vissa sätt (Eriksson 2010:53-54). Exempel är att kvinnorna sades flytta från Norrland medan männen stannade kvar, trots att det inte stämde. Vi letar efter dessa typer av könsstereotyper, alltså att norrländska kvinnor eller män klumpas ihop på något sätt var för sig och behandlas som en enhet efter kön. Det är viktigt att poängtera att denna punkt behandlar antaganden om kön, och att punkt 3 syftar på geografisk generalisering.

5. Norrland gestaltas som passivt eller erövringsbart

McLeod skrev att Orienten beskrivs som feminint. Han menade att västerlänningen såg på Orienten som möjlig att besegra och tämja. Det som är framträdande i denna stereotyp är hur språket behandlar Norrland. Ur ett Norrlandsperspektiv betyder det att man skriver om t.ex. Stockholmare som åker till Norrland och exempelvis “omfamnas av”, “förtrollas av”, “bestiger” eller “besegrar” något i Norrland eller på annat sätt tillskrivs en överlägsenhet eller beskrivs som överväldigad i förhållande till området, miljöerna eller människorna där.

6. Norrland gestaltas utifrån negativa egenskaper

Under denna punkt undersöker vi om Norrland gestaltas som svagt eller på annat sätt underlägset. Denna gestaltning anser vi finnas om Norrland beskrivs som ett område drabbat av negativa egenskaper som exempelvis hög brottslighet, sociala orättvisor, korruption eller frekvent dåligt väder. Den här punkten är ett mindre preciserat komplement till frågeställningarna om gestaltning av problem med arbetslöshet, avfolkning och bidragsberoende.

Eftersom det finns risk för ett visst mått av egen tolkning när man läser texter försöker vi vara så konservativa som möjligt när vi undersöker om dessa stereotyper finns i artiklarna. Vi friar hellre än faller i de fall tveksamhet råder.

5. METOD OCH MATERIAL

5.1. Kvantitativ innehållsanalys

Det vi ville ta reda på är hur begreppet Norrland gestaltas i rikstidningar. Vi ville se för vilken bild av Norrland Sveriges fyra största dagstidningars läsare exponeras. För att göra det använde vi oss av en kvantitativ innehållsanalys.

James W. Tankard (2001:98) skrev att en systematisk inställning i sökandet efter gestaltningar kan resultera i att man hittar gestaltningar man medvetet eller undermedvetet letar efter enligt principen "som man frågar får man svar".

Tankard (2001:104) skrev också att fördelarna med en empirisk studie är att:

1. Mätningens reliabilitet kan bestämmas.
2. En hög reliabilitet innebär att man jobbat bort subjektiviteten i bestämmandet av gestaltningar.
3. Resultaten blir replikerbara. Andra forskare borde kunna hitta samma gestaltningar.

Dessa typer av fördelar är det Esaiasson (2012:25 och 63) med flera skriver att man får genom kvantitativa studier, och vi ansåg också att vi skulle få det. Vi ville vara så objektiva som möjligt när vi gjorde vår studie och ansåg därför att en kvantitativ studie var att föredra. Vi ansåg att vi, som Tankard formulerade det, förmodligen skulle tendera att medvetet eller omedvetet hitta de gestaltningar vi letade efter om vi gjorde exempelvis en kvalitativ textanalys och valde därför en kvantitativ metod för att underlätta systematik och objektivitet.

5.2. Analysenheter och urval

Analysenheterna blev egenproducerade nyhetsartiklar från Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Svenska Dagbladet som innehöll ordet Norrland. Anledningen till att vi valde egenproducerade nyhetsartiklar var att vi ville se vilken bild tidningarna själva gestaltade. Insändare och krönikor valde vi bort eftersom de är texter som ofta är en form av tyckande och därmed är av annan karaktär än rena nyhetstexter. Vi var mer intresserade av att se hur en genomsnittlig nyhetsartikel såg ut. Dessutom behövde vi avgränsa materialet. Byråmaterial valde vi bort för att vi ville se de gestaltningar tidningarna producerar på egen hand. Det går så klart att argumentera för att insändare och krönikor

också borde varit med, och det är inget vi motsätter oss. Med facit i hand (sett till våra resultat) kan vi faktiskt rekommendera att även undersöka tyckande texter. Vi valde att göra så här för att vi ansåg att det var en rimlig avgränsning.

Vårt urval blev ett strategiskt slumpmässigt urval av artiklar med nedslag i åren 2005, 2009 och 2013. Vi ville ha en representativ bild av dessa fyra tidningar men hade inte tid nog för att göra ett totalurval, och då var det slumpmässiga delurvalet att föredra (Esaiasson et al. 2012:172).

Vi valde tre nedslagsår, 2005, 2009 och 2013. Vi valde 2005 som första år för att Madeleine Erikssons studie rörde åren 2000-2004 om än bara Dagens Nyheter. Vi ville ta vid året efter hennes undersökning för att utöka underlaget. Vi valde 2013 som sista år för att det var det senaste hela året som gick att undersöka. Sedan valde vi 2009 för att det ligger mitt mellan 2005 och 2013.

Vi ansåg att cirka 50 artiklar per tidning och år skulle räcka för att ge en generell bild av gestaltningarna även om det blev ett mindre bortfall. Vid en snabb sökning på "Norrländ" noterade vi att rikstidningarna hade mellan 146 och 231 artiklar per tidning och år. Eftersom antalet artiklar skiljde sig ganska mycket mellan åren så valde vi att nästan bokstavligt dra sifferlappar ur en hatt eftersom vi inte kunde säga att vi skulle ta var tredje till var femte artikel då det skulle ge oss en ojämn fördelning över tidsperioden. Vi valde att ta 48 artiklar per år för att det var ett tal jämnt delbart med årets tolv månader. Det blev fyra artiklar per månad och det var där vi tog fram hatten, i form av en slumpgenerator (<http://www.random.org/integers/>).

Slumptalsgeneratoren som är webbaserad fungerar så att man slår in det antal artiklar som finns tillgängligt i Retriever för en tidning en given månad och anger att generatoren ska slumpa fram fyra tal mellan första och sista möjliga tal ur den summa som finns att tillgå den månaden. Fanns det 28 artiklar en månad gav man alltså generatoren i uppdrag att ta fram fyra tal mellan 1 och 28. Ibland när det fanns väldigt få artiklar under en månad kunde generatoren föreslå samma tal två gånger i sitt urval men det kunde lösas genom att tvinga den att göra om genereringen. De gånger en av slumpgeneratoren föreslagen siffra motsvarades av en artikel som inte föll in i våra kriterier för en artikel (t.ex. att det var en artikel från TT, krönika eller artikel utan författarnamn) tog vi helt enkelt nästföljande artikel i ordningen. Föll inte den heller in tog vi nästa. Kom man till den sista artikeln den månaden fick man börja överst i raden tills man hamnade på en text som fungerade. Om

antalet artiklar inte räckte genom att det till exempel bara fanns två artiklar som klarade kriterierna för en månad räknade vi helt enkelt av de två kvarvarande som bortfall. Det totala bortfallet för alla tidningar under urvalsprocessen blev 16 artiklar. Vi valde medvetet att se till att vi hade ett visst antal per månad eftersom vi ville undvika att slumpen gav oss exempelvis artiklar från enbart andra halvan av ett år.

Totalt var tanken att det skulle bli 576 artiklar delat på fyra tidningar under tre år. Det skulle ge oss 144 artiklar per tidning totalt, och 48 artiklar per tidning och år. Efter bortfall som berodde på brist på artiklar inom ramen för urvalskriterierna blev det istället 560 artiklar fördelade enligt figuren nedan.

5.3. Antal artiklar (analysenheter):

	DN	SvD	Aftonbladet	Expressen	Totalt antal artiklar/år
2005	47	48	45	47	187
2009	45	48	48	48	189
2013	45	43	48	48	184
Totalt antal artiklar/tidning	137	139	141	143	Summa: 560

Det gav oss ett urval av artiklar från de hela åren vi undersöker utan att det finns någon periodicitet, vilket man vill undvika i ett slumpmässigt urval (Esaiasson et al. 2012:176).

Genom att jämföra över tid fick vi dessutom ett bra material att jämföra enligt förändringsstrategin (Esaiasson et al. 2012:146-147). På så sätt kan vi dessutom behålla en substantiellt intressant slutsats så länge vi har en hög validitet (Esaiasson et al. 2012:147).

Under kodningen, medan vi läste texterna, framkom ett ytterligare bortfall på 23 analysenheter då vi under resans gång upptäckte att ett antal opinionstexter, sportkrönikor och hästsportreferat skrivits på "nyhetspråk" och på det sättet inte upptäckts under urvalsprocessen. Av ursprungliga tänkta 576 artiklar blev resultatet alltså baserat på 537 analysenheter, ett bortfall på totalt 39 artiklar vilket motsvarar drygt sex procent.

5.4. Inhämtning av material:

För att få fram våra artiklar sökte vi på ordet Norrland i mediearkivet Retriever. I linje med syftet ville vi undersöka hur Norrland används som samlingsbegrepp för hela norra halvan av Sverige. Vi hade kunnat söka på exempelvis orter i Norrland för att få fram fler artiklar, men ansåg att eftersom syftet var att se i vilken grad och på vilket sätt begreppet Norrland använts så var "Norrland" det optimala sökalternativet.

Artiklar som handlar om händelser i Norrland men inte innehåller begreppet Norrland kom inte med i vår studie. Sådana artiklar hade mycket väl kunnat tillföra något till vår studie, men vi kände att vi fick ett tillräckligt stort urval genom att söka på Norrland, och eftersom vårt fokus låg på begreppet valde vi att nöja oss med den sökningen.

5.5. Undersökningsinstrument:

För att undersöka frågeställningar arbetade vi fram en kodbok med kodschemat och kodinstruktioner. Den blev vårt undersökningsinstrument. I kodschemat ställde vi frågor som vi ansåg skulle svara på våra frågeställningar. Vi översatte de sex punkterna om eventuella Norrlandsstereotyper vi hämtat från Orientalismen till sex frågor i kodschemat. Kodboken är bifogad som bilaga.

Vi svarade på kodfrågorna i programmet Excel, där vi sedan enkelt kunde sammanställa resultaten till lättlästa diagram.

5.6. Reliabilitet och validitet

För att vår studie ska vara det vi sagt att den är måste vi ha hög intern och extern validitet, hög reliabilitet och hög begreppsvaliditet.

Den interna validiteten försökte vi stärka genom att med framförsikt noggrant arbeta fram kodschemat och göra en ordentlig pilotstudie med kodschemat så att vi visste att det var korrekt innan vi godkände det för vår slutgiltiga studie (Esaiasson et al. 2012:36). Efter provkodningen tittade vi på vilka frågor i kodschemat som vi tolkat olika, formulerade om och strukturerade kodinstruktionerna för att tydliggöra än mer vad vi avsåg med de frågor vi ställt. Därtill diskuterade vi noga igenom tillvägagångssätt för de fall man skulle bli osäker på en artikels nyhetstyp, ett motpolsförhållande eller liknande. För att ytterligare stärka vår interna validitet gjorde vi på slutet ett interkodartest (Esaiasson et al. 2012:64).

Eftersom vi var två kodare gjorde vi provkodningar på drygt tio procent av det den andre kodat innan, jämt fördelat över respektive kodares dags- och kvällstidning.

Vid interkodartestet framkom en totalreliabilitet på 92,2 procent i ett spann mellan kategorierna som sträckte sig från 80,7 procent på frågan “Förekommer gestaltning av Norrland som motpol till plats utanför Norrland?” till 96,5 procent på frågor som “Förekommer gestaltning av Norrland som drabbat av problem med avfolkning” och “Gestaltas Norrland som passivt eller erövringsbart?”. Våra kodfrågor om basinformation som “Namn på tidning” hade 100 procent reliabilitet.

Vi anser att vår reliabilitet var god nog för att vårt resultat skulle vara användbart. Det var väntat att de frågor som var mer öppna för tolkning skulle få lägre reliabilitet i interkodartestet och vi anser att våra kodfrågor fick en acceptabel reliabilitet i jämförelse med deras svårighetsgrad. Som sagt var den fråga med lägst reliabilitet “Förekommer gestaltning av Norrland som motpol till plats utanför Norrland?” och där hade vi nog kunnat ha tydligare definitioner av vad som är en motpolsgestaltning. Vi anser att resultatet var acceptabelt att använda, även om reliabiliteten på den frågan kunde varit bättre med en tydligare definition.

Totalt har vi läst 560 artiklar. Det vi trodde skulle vara ett ganska enkelt jobb tvingade oss istället att noggrant läsa samtliga artiklar. Även i väderartiklar där inga personer med norrländsk anknytning uttalade sig eller någon nyhet förekom på annat sätt tvingades vi leta noga efter uttryck som “däremot i Norrland” och “medan det i södra Norrland” och så vidare för att avgöra om det fanns medvetna eller omedvetna motpolsförhållanden eller jämförelser mellan Norrland och någon annan del av Sverige dolda i textinnehållet.

För att behålla skärpan i kodningsarbetet trots att vår kodning blev oväntat tidskrävande behövde vi låta arbetet med själva kodningen ta mycket längre tid än vi initialt planerat. I efterhand känner vi att vi inte kunnat formulera om frågorna för att vinna tid eftersom vi då fått svar på andra frågor och alltså egentligen fått en helt annan undersökning som inte gått i linje med vårt syfte. En lycklig slump gjorde istället att vi planerat hela arbetet att gå fortare än det behövde och att vi därför kunde öka vårt tidsfönster till förmån för kodningen.

6. RESULTAT

I detta kapitel redovisar vi resultatet av vår studie. Vi har som tidigare nämnts läst och kodat 560 artiklar. Av dessa föll 23 bort på grund av att de kommit med i urvalet trots att de inte skulle det. Under arbetet med kodningen upptäckte vi att några krönikor, en och annan TT-artikel trots noggrant urval smugit sig med. Dessa 23 artiklar har alltså tagits bort och resultatet baseras således på 537 artiklar.

I de resultat som handlar om människor från Norrland tillkommer ett bortfall. Resultat som handlar om människor från Norrland är exempelvis hur geografiskt preciserat människor från Norrland beskrevs. I 316 artiklar förekom inga norrlänningar, varken som intervjupersoner eller omtalade. Dessa artiklar är inte med i resultatredovisningen av hur norrländska personer gestaltas. Antalet artiklar för dessa resultat är i stället 225.

Totalsummorna står i titeln på diagrammen, som motsvarande ($n=537$).

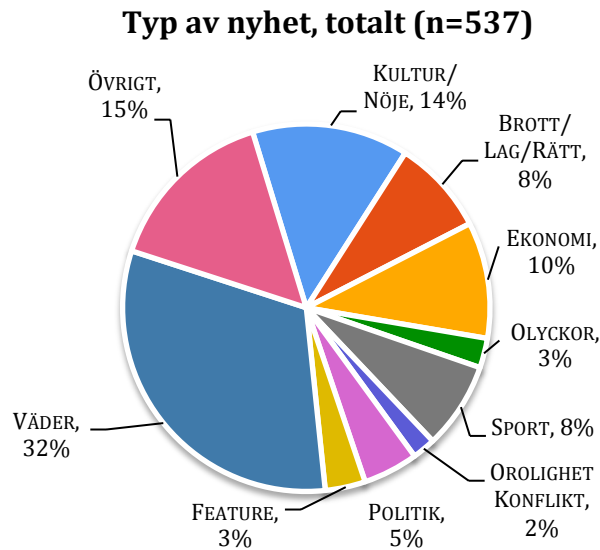
Vår undersökning sökte svar på följande frågeställningar:

1. I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?
2. I vilken utsträckning gestaltas Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?
3. På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?
4. Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?
5. Finns det stereotypa gestaltningar från orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?

Vi går i genom resultatet för frågeställningarna var för sig, i samma ordning som vi listat ovan.

6.1. Frågeställning 1: I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?

Den första frågeställningen handlade om vilken typ av nyheter artiklarna som innehöll begreppet Norrland var. Så här blev resultatet:

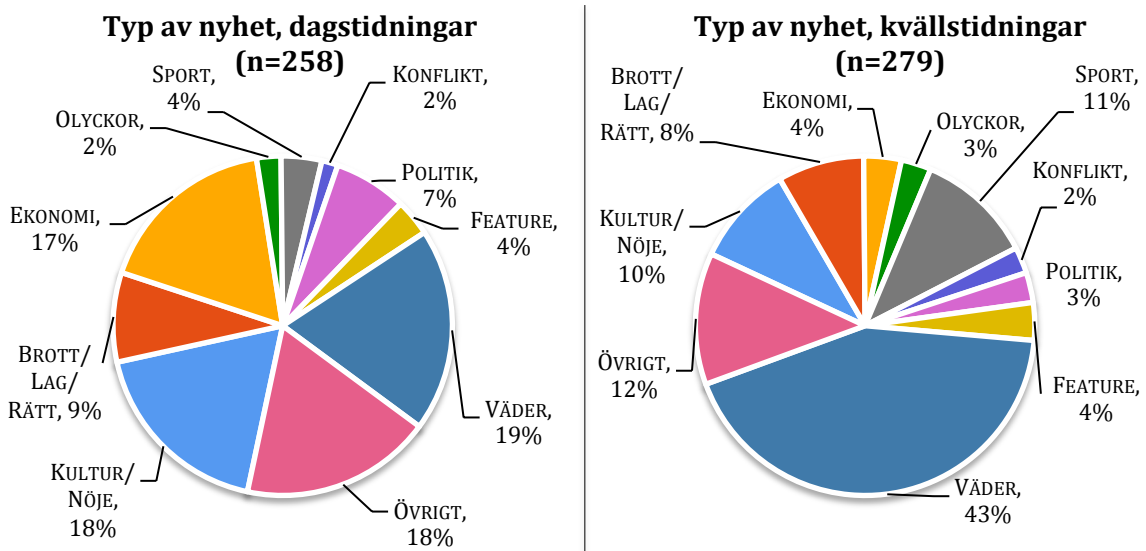
Enligt vår studie är den vanligaste kategorin väder på 32 procent, följt av övriga nyheter på 15 procent. Kultur/nöje är den tredje största kategorin med 14 procent och Ekonomi fjärde störst på 11 procent. Brottlag/rätt är tillsammans med sport den femte största kategorin på åtta procent. De mindre kategorierna var politik på fem procent, olyckor och feature på tre procent samt oroligheter/konflikter med två procent.

Det mest anmärkningsvärda är att väder är en stor kategori. Anledningen till att väder är den största kategorin kan vara att Norrland delvis är ett väderbegrepp, i likhet med Svealand och Götaland. Ett annat skäl är att väderbevakningen är konstant förekommande artiklar, de finns i tidningen på samma plats varje dag medan förekomsten av ren nyhetsrapportering är beroende av nyhetsvärdet på de händelser som kan vara intressanta att rapportera om.

Hur specifika väderartiklarna var varierade. Vissa artiklar nöjde sig med att ange att "kylan kommer till Norrland", andra nämnde först Norrland för att sedan specificera med orter som exempelvis Luleå. Normalt angavs som bäst "Södra Norrland", "Norrlandskusten", "Lapplandsfjällen" eller andra regionala angivelser som specificering.

Till skillnad från Silverberg och Svenssons studie om TT-telegram (Silverberg och Svensson 2013:5) så var inte Brottlag/rätt en lika stor kategori i rikstidningarnas artiklar. Anledningen är möjligtvis att deras urval skedde genom en sökning på 20 ortnamn, till skillnad från vår sökning som var på Norrland i urvalet av artiklar. Det kan vara så att artikelförfattare oftare dras till att använda Norrland när de skriver väderartiklar än andra artiklar. När reportrar skriver artiklar om brott/lag/rätt kanske de oftare anger enbart

ortnamn och inte använder begreppet Norrland eftersom ett brott normalt begås på en precis plats medan väder rör sig över mycket stora områden.

När man delar upp resultaten av studien och jämför kvällstidningar och dagstidningar ser diagrammen diametralt annorlunda ut. Andelen väderartiklar i kvällstidningar är dubbelt så stor som i dagstidningarna medan ekonomi däremot är betydligt mer frekvent förekommande dagstidningar än i kvällstidningar. Runt tre procent av kvällstidningarnas artiklar handlade om ekonomi. I Svenska Dagbladet och Dagens Nyheter stod dock ekonomi för runt 18 procent av nyhetsrapporteringen.

Dagstidningarna hade större spridning på nyhetstyperna. Ingen kategori var större än 20 procent, men tre av dem var 18 procent eller större. Kultur/nöje och övrigt blev båda 18 procent. Störst var dock fortfarande väder, på 19 procent.

Anledningen till att kvällstidningarnas användning av begreppet Norrland främst förekommer i väderartiklar kan bero på att kvällstidningar tycker att väderartiklar har större nyhetsvärde än vad dagstidningar gör och således har en märkbart mindre bevakning av kultur- ekonomi- och allmänna områden. Kvällspressen gör i större utsträckning nyhetsartiklar knutna till sin väderrapportering medan dagspressen mer frekvent håller sig till en vädersida med enbart grafik och texter så korta att de inte faller in i våra artikelkriterier. Eftersom Norrland är ett begrepp som används i vädersammanhang återkommer det följaktligen ofta i väderartiklar. Enligt gestaltningsteorin gör medierna val när de bestämmer vad de ska gestalta (Entman 1993:52). Om kvällstidningarna värderar vädernyheter mer borde det resultera att de oftare väljer att skriva väderartiklar. Om de

oftare skriver väderartiklar och Norrland ofta används i vädervokabulären blir andelen väderartiklar större hos kvällstidningar som en följd av det. På samma sätt ökar andelen väderartiklar procentuellt om man minskar antalet artiklar i andra kategorier.

Samma anledning kan ligga bakom att ekonominyheter är vanligare hos dagstidningarna. Om DN och SvD prioriterar ekonominyheter högre än kvällstidningarna borde de oftare producera ekonominyheter. Om ekonominyheter oftare är med i DN och SvD borde nyheter med begreppet Norrland oftare komma med i deras ekonominyheter.

I teoridelen spekulerade vi i att de nyheter som en rikstidning publicerar om Norrland alltid handlar om brott kan det resultera i att den uppfattning publiken får är att Norrland är ett område med tung brottsbelastning. Utgår man från våra resultat kan man möjligtvis i stället hävda att kvällstidningarnas gestaltning av Norrland att det mestadels används som geografisk term i vädersammanhang. Om man kollar dagstidningarna så är det däremot ett mer varierat begrepp som används i alla typer av nyheter.

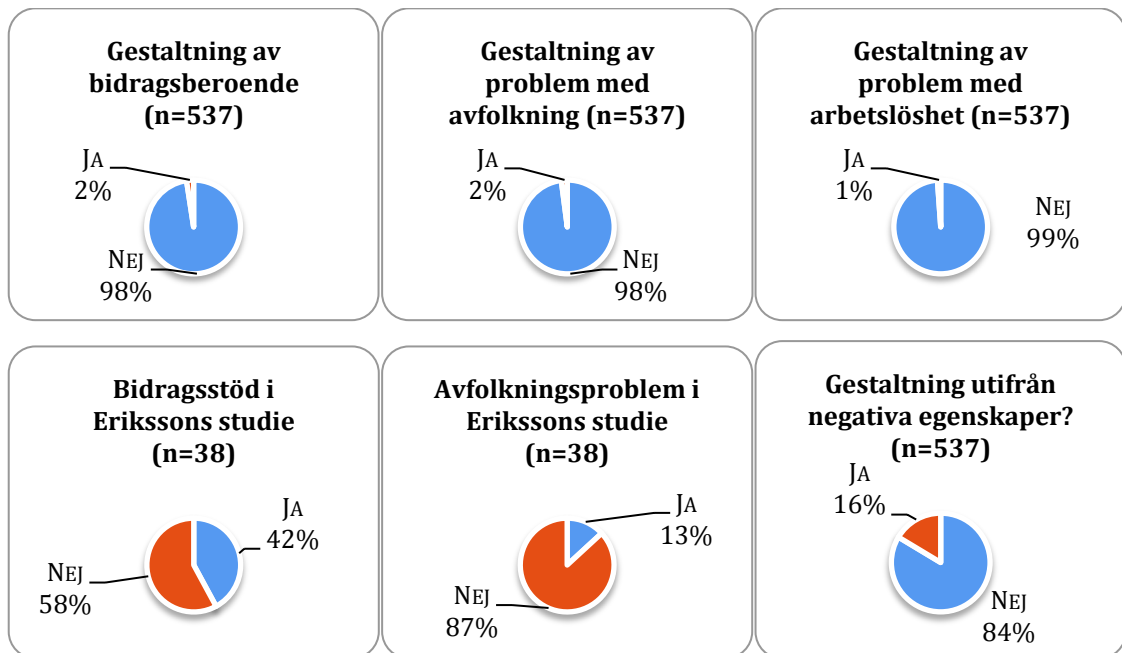
6.2. Frågeställning 2: I vilken utsträckning gestaltas Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?

Vår andra frågeställning handlade om i hur stor utsträckning Norrland gestaltas som ett problemområde. I Madeleine Erikssons kulturgeografiska studie kom hon fram till att 16 av 38 artiklar om Norrland handlade om ekonomiskt stöd som exempelvis EU-bidrag. Hon kom även fram till att 5 av 38 artiklar handlade om avfolkning (Eriksson 2010:180). Hon skrev även att arbetslöshet är ett vanligt ämne i DN (Eriksson 2010:56), men det förde hon ingen statistik på. Vi valde att använda dessa tre ämnen i vår studie.

Vi undersökte om Norrland gestaltades som ett problemområde i form av:

1. Beroende av bidrag eller annat stöd.
2. Drabbat av problem med avfolkning.
3. Drabbat av problem med arbetslöshet.

Dessa tre punkter inspirerades alltså av Madeleine Eriksson. De två första punkterna förde hon statistik på. Vi har gjort diagram utifrån hennes resultat på dem för att enkelt illustrera skillnaderna i våra resultat jämfört med hennes (Eriksson 2010:180). Eftersom hon inte hade någon statistik om hur många artiklar som handlade om arbetslöshet i Norrland kan vi inte göra något diagram att jämföra vår statistik med.

Vår studie pekar på att Norrland väldigt sällan gestaltas som ett problemområde utifrån arbetslöshet, bidragstagande eller avfolkning. Det är överraskande eftersom det pekar på raka motsatsen till det Eriksson kom fram till i sin avhandling.

Vad skillnaden i våra resultat beror på kan vi bara spekulera i. Det skulle exempelvis kunna bero på valet av urvalsmetod, eller skillnader i de databaser vi använt – Presstext – respektive Retriever, som var den vi använde.

Eriksson sökte fram 38 artiklar från 2000-2004, samtliga från DN. Att det skulle skilja så pass mycket i Dagens Nyheters sätt att arbeta mellan de åren och våra urvalsår 2005, 2009 och 2013 ser vi dock som osannolikt och vi ser inte att det kan vara anledningen till skillnaden i resultat.

Skillnaden i våra resultat jämfört med Erikssons blir oförändrade när vi kollar på våra resultat från enbart DN. Av 38 artiklar hittade Eriksson 16 stycken som handlade om Norrland och bidrag. Av 124 DN-artiklar hittade vi bara fyra artiklar som utmålade Norrland som beroende av bidrag.

Likadant var det på punkten om avfolkning. Endast fyra av de DN-artiklar 124 artiklar vi granskat fick Norrland att framstå som drabbat av avfolkning. Den punkt som fick störst utslag var att Norrland utmålades som drabbat av problem med arbetslöshet. Fem av de 124 DN-artiklar vi undersökt pekar på det.

En artikel som både gestaltade Norrland som drabbat av avfolkning och beroende av bidrag hade rubriken "Bara de gamla blir kvar i byarna". Den handlade om

bidragsberoende och avfolkningsproblem som stärktes med uttryck som *“Småkommunerna i norra Norrland blir allt glesare och få tycks ha någon fungerande idé om hur just de ska vända minus till plus”*.

Om denna typ av gestaltning alltid vore den som användes i artiklar om Norrland hade det enligt gestaltningsteorin varit den bilden som fått betydelse för människors uppfattning om kommunerna i Norrland. Enligt Strömbäck är det mediernas gestaltning av verkligheten som har betydelse för läsarnas uppfattning om den, och alltså inte verkligheten i sig (Strömbäck 2012:271).

Om bilden av Norrland alltid målats upp som ett problemområde hade människors uppfattning om Norrland varit att Norrland är ett problemområde. Om man utgår från vårt resultat kan man dock tydligt konstatera att Norrland väldigt sällan gestaltas som ett problemområde. De aspekter som är framträdande i rikstidningarnas texter där begreppet Norrland används är nästan aldrig problemgestaltande på det sätt Madeleine Eriksson såg i sin studie.

Vi hade en kodfråga att användas som mindre precist komplement till de tre specifika frågeställningarna ovan. När vi hämtade våra sex punkter från McLeod formulerade vi punkten “Norrland gestaltas utifrån negativa egenskaper”. Meningen är att den ska samla upp de artiklar som gestaltar Norrland utifrån negativa egenskaper – oavsett om det var de tre punkterna om arbetslöshet, avfolkning och bidrag eller andra negativa egenskaper. Därför tar vi upp den punkten här. Även om vi adderade resultatet från den frågeställningen på de tre andra kom vi inte i närheten av de siffror som Erikssons (2010:180-181) avhandling pekar på.

6.3. Frågeställning 3: På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?

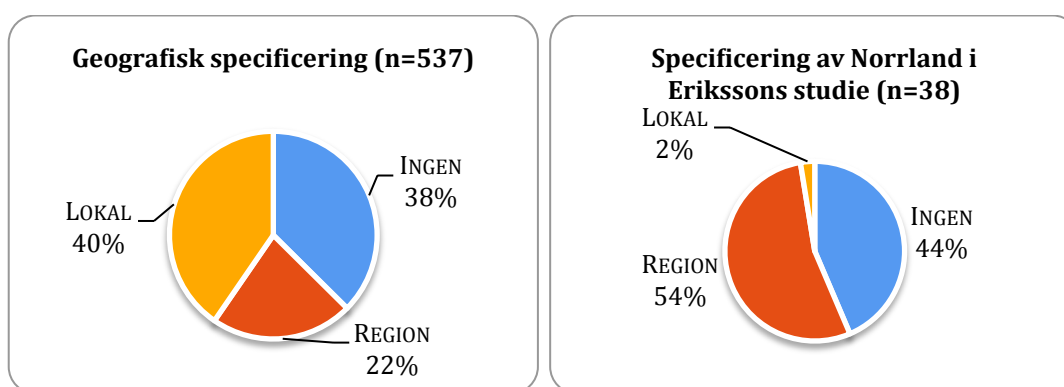
Den tredje frågeställningen i vår studie handlar om hur precisa artiklarna var när de angav platser och personer i Norrland. Här kan vi jämföra med Madeleine Erikssons studie när det gäller geografisk precisering av orter. 17 av de 38 artiklar hon fick fram när hon sökte på Norrland var inte mer precisa än att de enbart angav Norrland som geografisk referens (Eriksson 2010:181). Nedan visar vi våra resultat samt jämför dem med hennes.

Vi har använt följande tre kategorier, vilka är de vi visar i diagrammen nedan:

Ingen = ingen geografisk specifikation utöver "Norrland". Det innebär att enbart Norrland anges som geografisk angivelse.

Regional = regional geografisk angivelse. Med region räknas allt som är mindre specifikt än kommuner, men mer specifikt än enbart Norrland. Södra Norrland faller in under denna kategori. Det gör även länen och landskapen, till exempel Västerbottens län och Härjedalen.

Lokal = lokal geografisk angivelse. Med lokal räknas allt som är kommuner eller ännu mer precist, exempelvis orter och städer.

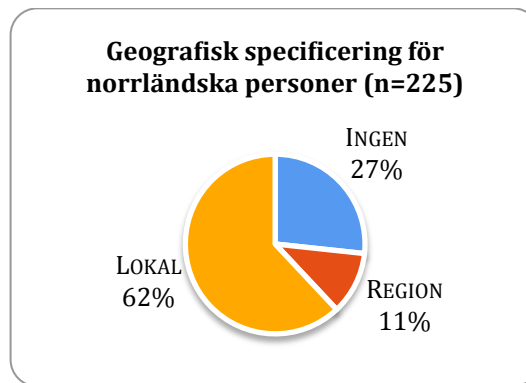
Enligt vår studie är det vanligaste att rikstidningarna anger ort på lokal nivå som stad eller kommun. I en dryg femtedel av artiklarna är det regional specifikation, så som "Jämtland", "södra Norrland" eller liknande. I drygt 37 procent av artiklarna förblir dock Norrland enbart Norrland. Om vi dragit gränsen för vad vi anser är regionalt först på länsnivå istället så hade vårt resultat varit närmare Erikssons vad beträffar användandet av Norrland som närmsta positionsangivelse men ändå aldrig kommit i närheten av hennes siffror. Vi har inte kodat för att kunna sära resultaten mellan områden som "södra Norrland" från län och landskap på regionsnivå. Men. Vi kommer inte ifrån det faktum att den geografiska angivelsen för lokal nivå vad gäller platser och personer ligger på drygt 40 respektive 62 procent - siffror som inte påverkas av exemplet ovan.

Vår granskning pekar på att tidningarna är bättre på att specificera ort än Erikssons studie visar. När hon sökte på Norrland så var det endast en artikel av 38 som angav kommun eller stad (Eriksson 2010:181). Att bara en av de 38 artiklar hon sökte fram angav en lokal geografisk specifiering är det mest anmärkningsvärda när man jämför våra resultat med hennes. 40 procent av de artiklar vi undersökte hade lokal geografisk angivelse.

Båda våra urval skedde genom att söka på Norrland. Vi sökte på det i fritextrutan i Retriever, och kanske söker man på ett annat sätt i databasen Presstext. Att det ska vara en så stor skillnad på artiklarna i dessa databaser är i så fall intressant.

I enlighet med gestaltningsteorin använder sig journalister av nyckelord när de gestaltar nyheter. När de väljer att använda begreppet Norrland är det utifrån våra resultat oftare än var tredje gång som begreppet Norrland blir den enda geografiska angivelsen för en ort i norra halvan av Sverige. Det kan vara så att Norrland bedöms ge en större effekt, är ett kraftfullare uttryck, än en mer preciserad Ortsangivelse. "Norrlandsderby" var ett exempel på ett uttryck som förekom i sportartikeln "Plötsligt är Gefle bäst i Norrland" i Aftonbladet. Meningen som innehöll uttrycket var: *"Efter en riktigt tuff säsongsinledning ser Gefle allt mer ut som ett allsvenskt lag. Det bevisade man utan tvekan mot Sundsvall i gårdagens Norrlandsderby på Strömvallen."*

Det är 21 mil mellan Gävle och Sundsvall. Mellan exempelvis Örebro och Stockholm är det 19 mil. En match mellan ett lag från Gävle och ett lag från Sundsvall är ett Norrlandsderby enligt rikstidningarna. En match mellan ett lag från Örebro och ett lag från Stockholm skulle troligtvis inte kallas för Svealandsderby, trots att de lagen ligger närmare varandra än de lag som möter varandra i Norrlandsderbyn. Det pekar på att Norrland är något speciellt, ett uttryck som kan användas för att ge en viss effekt. Det ska dock poängteras att detta möjligtvis har med lagens relativa geografiska närhet att göra. Avstånden mellan lag i Norrland är överlag längre än i södra Sverige. Enligt gestaltningsteorin väljer journalister ut aspekter som de gör framträdande i sina texter. Att både Gävle och Sundsvall ligger i Norrland är en sak som görs framträdande i den ovan nämnda sportartikeln. Vi kan inte säkert säga varför, men det kan vara för att matchen mellan Gefle och Sundsvall ska få någon form av mervärde för att båda lagen är från Norrland.

När det gäller personer är det vanligare att tidningarna anger vilken ort de kommer från. Tre av fem artiklar som innehöll en person från eller i Norrland angav personens lokala härkomstort eller vistelseort. Var fjärde person blev dock “norrlänning” eller “från Norrland”. Likt Ortsangivelserna kan det bero på att man vill få en viss effekt i texten. När norrlänning används är det i bland i samband med generaliserande begrepp. En person från Norrland gestaltas ibland som någon som varit med om något speciellt, eller växt upp på ett speciellt sätt. I reportage om människor som haft något med Norrland att göra betonas just den delen av deras liv. Ett exempel är en artikel om Laleh i Svenska Dagbladet. I en del av ingressen står det:

“Hon valde att flytta till Norrland i två år för att göra sin tredje skiva.”

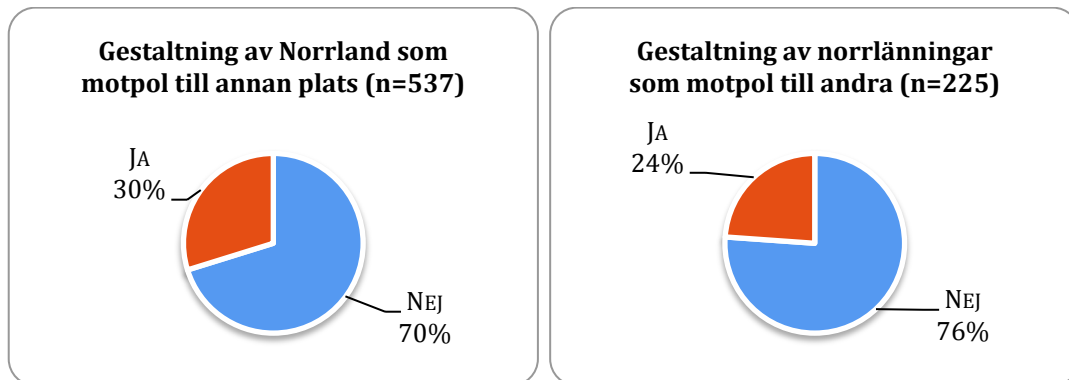
Det var Skellefteå hon flyttade till då, vilket står i slutet av texten. I ingressen är det Norrland som används, möjligtvis för att det ska få någon form av effekt.

En annan intressant aspekt i just den texten, som dessutom har med nästa frågeställning att göra, är en faktaruta om Laleh. I faktarutan står det “Bor: Stockholm, Göteborg, Västerbotten”. Varför Stockholm och Göteborg anges som städer medan Skellefteå i stället anges som län kan vi inte säkert säga, men det kan vara på grund av samma resonemang som om uttrycket Norrland.

Enligt Jesper Strömbäck beskriver inte medierna verkligheten, utan de rekonstruerar och gestaltar den (Strömbäck 2012:271). Genom att rekonstruera begreppen Norrland och norrlänning till någonting lokalt så kan det vara så att rikstidningarna skapar en viss bild av människor från den norra halvan av Sverige som ger effekt i texter, en effekt som i bland tycks eftersträvas i texterna. Överlag är dock tidningarna specifika när de anger var människor kommer från, vilket vårt resultat tydligt visar.

6.4. Frågeställning 4: Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?

Vår fjärde frågeställning var hur ofta ett storstadsperspektiv används i artiklar där begreppet Norrland används. Med storstadsperspektiv menar vi att Norrland och dess invånare specifikt gestaltas som varande något annat än exempelvis stockholmare.

I båda kategorierna var det ungefär en fjärdedel av artiklarna som poängterade att Norrland var något annorlunda än exempelvis Stockholm. Några exempel på artiklar som gestaltade Norrland som motpol till andra ställen är en sportartikel med rubriken “Publikfest i Norrland – publikkras i Stockholm” i Aftonbladet. Första meningen i ingressen är “I Stockholm gapar läktarplatserna tomma. Men i norr vallfärdar publiken till matcherna”. Norrland ställs tydligt som motpol till Stockholm när det gäller publik.

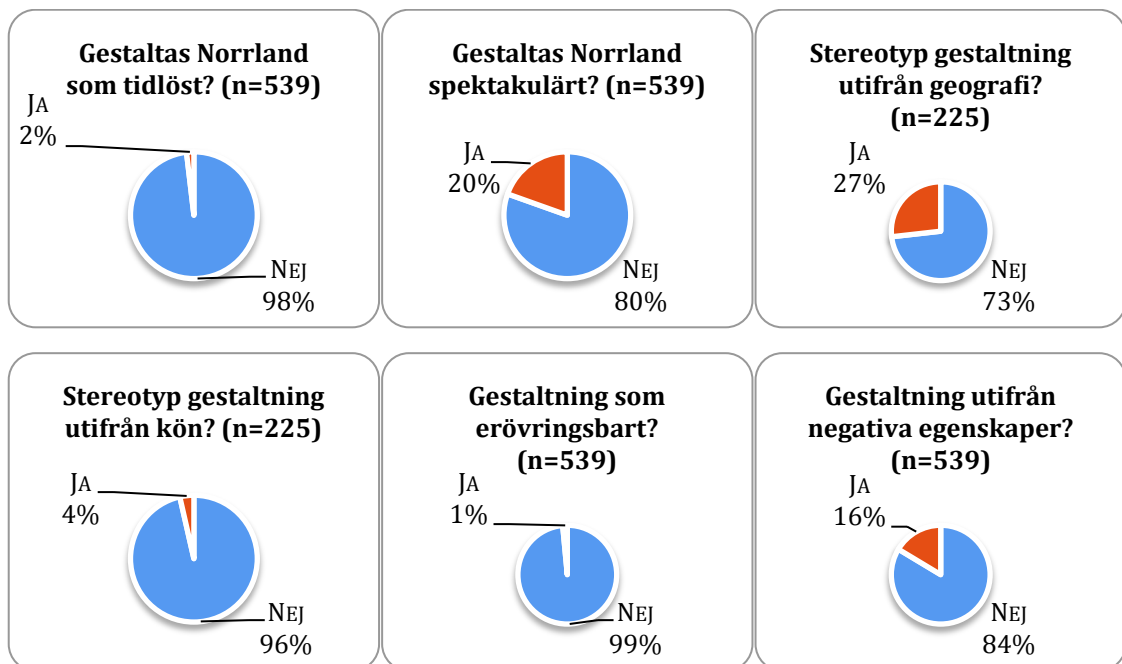
Detta är utifrån gestaltningsteorin ett exempel på hur vissa aspekter väljs ut och görs mer framträdande. En del av aspekterna som väljs ut i denna artikel är att Norrland och Stockholm är på olika sätt och ställs mot varandra för att illustrera det. Dessa typer av texter gör enligt Strömbäcks exempel på gestaltningsteorin (Strömbäck 2012:271) att den delen av verkligheten som uppfattas är att Norrland och Stockholm är på olika sätt, samtidigt som texterna i viss mån blockerar andra tolkningar av hur Norrland och Stockholm är i jämförelse med varandra. Vårt resultat pekar dock på att rikstidningarna generellt sett inte skapar denna typ av gestaltningar.

Enligt Walter Lippmanns teorier om stereotyper (Lippman 1922, kap. 6) blir journalisters etiketter på saker till slut sanningar. Motpolsgestaltningar av Norrland och Stockholm skulle enligt hans teorier kunna göra att människor som inte bor i Norrland får bilden av att norrlänningar och Norrland är en motpol till dem eller platsen de bor på. Det blir något annat än exempelvis stockholmaren som får en bild av att alla i Sveriges norra halva gör på ett visst sätt, ett sätt som inte alls är likt det han/hon gör.

Artiklar som gestaltar denna typ av motpolsförhållande är dock i minoritet. Det var drygt en av fyra undersökta artiklar som gjorde det.

6.5. Frågeställning 5: Finns det stereotypa gestaltningar från orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?

Vår femte frågeställning var inspirerad av orientalismen. Det bör återigen poängteras att denna del av studien är den del av granskningen som var minst anspråkslös. Anledningen till att vi inspirerades av orientalismen var att Norrland till viss del setts på ett kolonialt sätt av exempelvis de som styrkt Sverige (Sörlin 1988:34). Därför ville vi undersöka om det gick att se stereotypa drag från orientalismen när rikstidningarna skrev om Norrland i nära nutid. De frågeställningar vi tagit fram hämtades från McLeods sex vanliga stereotypa drag i skildrandet av Orienten (McLeod 2000:44-46) och är mer noggrannt förklarade i teorikapitlet.

Här ser vi att det i majoriteten av artiklarna inte gick att se några stereotyper utifrån de sex punkter vi översatt. Norrland gestaltas sällan som tidlöst, det vill säga en plats som är avstannad, avskuren eller bakåtsträvande i jämförelse med exempelvis Stockholm, endast tio av 537 artiklar pekade åt det hållet.

En artikel i Expressen som gjorde det hade rubriken "Priserna går upp - lite till" och handlade om ökande villapriser. I ett tillägg stod det "Norrland har knappt berörts av

krisen som på andra håll i landet”. Det är ett exempel på gestaltning av att något händer i landet, medan Norrland står till synes orört eller stilla på sitt håll.

Att Norrland gestaltas på ett spektakulärt sätt, alltså som något utöver det vanliga, var desto mer förekommande. Nästan var femte artikel visade på det. Ett exempel på artiklar som fick utslag på flera av de stereotyper vi undersökt är några av Aftonbladets artiklar från artikelserien “Sverige ligger”. De gestaltade i bland Norrland som spektakulärt, tidlöst och gestaltade även norrlänningar utifrån geografiska stereotyper genom meningar som:

“... i övre Norrland. Det är där människor har mest sex och är mest tillfredsställda ...”.

Människorna i övre Norrland har alltså mest sex i Sverige. Denna typ av begrepp är en del av förenklingen som ingår i gestaltningsteorin. Det blir ett ramverk för hur människor ska uppfatta Norrland och Norrlands invånare. Ramverket som läsaren får av en sådan här artikel blir enligt gestaltningsteorin att alla i Norrland har mycket sex, vilket bildar stereotyper enligt Lippmanns (1922, kap. 6) teorier.

Det var endast i åtta artiklar som norrlänningar gestaltades på ett specifikt sätt utifrån deras kön, men desto vanligare var det att norrlänningar gestaltades på ett visst sätt utifrån var de härstammade eller bodde, vilket citatet om sex visar.

En annan stereotyp som gestaltades i vissa artiklar var att Norrland var något speciellt negativt. Ett exempel är en sportartikel från Svenska Dagbladet 2009 med rubriken “Två från lilla Övertorneå” som handlar om ishockey. Där skriver man en del om avfolkning, nämligen:

“Uppdrag Gransknings intressanta reportage nyligen om avfolkningen av Norrland – 2 procent bor på 50 procent av landets yta – kunde ha handlat om Övertorneå, som tappat nära 1000 invånare på tio år”.

Här är ett exempel på en uppfattning som är felaktig – det var inte enbart två procent som bodde i Norrland 2009 (SCB 2009) – men ändå framställs det så i artikeln. Journalisten som skrivit artikeln är väldigt noggrann med att poängtera att Norrland är drabbat av avfolkning. Det blir alltså inte verkligheten som sprids, utan den uppfattade verkligheten. Allt i enlighet med det Strömbäck skrivit om gestaltningsteorin (Strömbäck 2012:271).

Orientalism handlar om att västländerna beskrivs som överlägsna Orienten. Enligt vår översättning av orientalismen skulle det betyda att Norrland skulle beskrivas på ett sätt som pekar på att Norrland är underlägset Stockholm, samt att Norrland och Norrlands invånare beskrivs på ett visst sätt, vilket vi skrivit om i teorikapitlet. Vår studie pekar dock på att de

stereotyper vi inspirerats av och översatt oftast inte skildras i gestaltningen av Norrland. De tre som fått störst utslag, att Norrland beskrivs som spektakulärt, utifrån negativa förutsättningar och att det görs generaliseringar utifrån var människorna kommer behöver heller inte nödvändigtvis ha med postkolonialism att göra.

7. SLUTSATS OCH SLUTDISKUSSION:

Syftet i vår uppsats var att undersöka hur rikstidningarnas bild av begreppet Norrland såg ut. Vissa frågeställningar blev bättre besvarade än andra, men totalt sett anser vi att vi besvarat syftet.

Det vi inte visste innan som vi anser att vi vet mer om nu är följande:

1. Mediebilderna av begreppet Norrland är att majoriteten av artiklarna där journalisterna använder begreppet Norrland handlar om väder, och utöver det i ganska låg utsträckning och i ganska spridda ämnen.
2. Norrland beskrivs inte som ett problemområde så ofta som man kan tro. Vi förväntade oss att betydligt fler artiklar skulle beskriva Norrland som ett område med problem – färgade av tidigare forskning blev vi överraskade av att så faktiskt inte var fallet.
3. Rikstidningarna är oftast specifika när de anger var nyhetshändelser ägt rum – och ännu mer när det gäller personer och var de kommer från.
4. Oftast används inte Norrland som motpol till platser utanför Norrland, men i runt var fjärde artikel händer det.
5. Rikstidningarna gestaltar generellt sett inte Norrland efter orientalistiska drag och även om det kan tolkas som att de gör det så behöver det nödvändigtvis inte ha med orientalism att göra.

Det som är mest uppseendeväckande i vårt resultat är att det motsäger det Madeleine Eriksson skrivit om medier i hennes doktorsavhandling så kraftigt och på flera punkter. Dessutom motsäger resultaten de föreställningar vi hade inför uppsatsen.

Vi trodde att Norrland skulle gestaltas som ett problemområde betydligt oftare än vår studie visade.

Orterna och människorna i Norrland som tidningarna berättar om blir oftast preciserade på en lokal nivå. Norrland används som svepande ortsangivelse en fjärdedel av gångerna. Om det är mycket eller lite går det så klart att diskutera, och det beror på vilka ingångsvärden man har. Vid jämförelse med Madeleine Erikssons forskning om Norrland så tycker vi att det även på den punkten är oväntat stor skillnad på resultaten. Vi kan dock inte säga vad det beror på. Forskningen om begreppet Norrland var enligt oss skral på förhand, och vi anser att vi stärkt den.

7.1. Studiens kvalitet

Vissa frågeställningar blev bättre besvarade än andra, men totalt sett anser vi att vi besvarat samtliga frågeställningar som minst godtagbart. Den totala reliabiliteten i kodningen var 92,2% och det anser vi är en acceptabel nivå. Vissa frågor hade lägre reliabilitet, exempelvis frågorna om orientalism som var mer öppna för tolkning. Dock hade ingen fråga i kodningen en lägre reliabilitet än 80,7 procent.

Vi hade möjligtvis kunnat lägga ännu mer jobb på kodschemat och på det sättet fått ännu högre reliabilitet.

När det gäller teorierna vi använt kan man absolut argumentera för att någon annan teori skulle varit relevant. Vi kände att gestaltningsteorin kanske inte var fullt tillräcklig för att exempelvis jämföra kvällstidningarna med dagstidningarna. Dagordningsteorin, som är nära besläktad med gestaltningsteorin, hade också kunnat vara användbar, inte minst som komplement. Om inte annat för att kunna få svar på varför, inte bara att, tidningarna har så vitt skild spridning av nyhets kategorier. Vi kanske skulle kunna få ett svar på varför dagstidningarna har bättre ekonomi- och kulturbevakning i Norrland medan Kvällspressen satsat hårdare på väder. I dagsläget kan vi bara konstatera att det förhåller sig så men bara gissa varför. Med en till teori hade vi kunnat styrka även det. Att vi kan få kritik för delen med orientalism förstår vi också, det håller vi oss ödmjuka inför. Vi känner dock att vi motiverat vår användning av den tillräckligt.

Vi anser att vi använt en lämplig metod. Att närläsa texter hade kunnat vara en annan användbar metod, men då är risken att antalet analysenheter inte blivit tillräckligt många. Och att vi “fått svar som vi frågat”. Vi anser att de 537 artiklar som till slut var kvar i resultatet är tillräckligt för att uppnå teoretisk mättnad.

7.2 Framtida forskning

Det finns mängder av fortsatt forskning som kan göras på detta område. En intressant studie skulle vara att göra det vi har gjort, men byta ut Norrland mot Svealand och/eller Götaland. Då skulle man kunna se hur de andra två landsdelarna gestaltas i jämförelse med Norrland. En spontan gissning är att andelen väderartiklar är större när det gäller Svealand och Götaland eftersom Norrland känns mer accepterat som “vardagsbegrepp”.

En annan idé är att göra samma studie på opinionsartiklar, krönikor och ledare. Vi skulle tro att det är mer stereotypa uttryck i sådana än i nyhetsartiklar eftersom den sortens

texter oftare är av en tyckande karaktär. Att göra vår studie på landsortspress skulle också vara intressant. Spontant känns det som att det skulle vara färre motpolsgestaltningar eftersom landsortspress utanför Norrland inte känns benägna att jämföra sig med Norrland, men det är som sagt bara spekulationer.

Norrland är inte tillräckligt noggrant studerat inom medie- och kommunikationsvetenskap, och vi anser att det finns ett värde i att studera det ännu mer.

REFERENSER

Artiklar:

- Andén, Axel. 2014. TV4 lägger ner sina lokala nyhetssändningar. *Medievärlden*. 9 april. <http://www.medievarlden.se/nyheter/2014/04/tv4-lagger-ner-sina-lokala-nyhetssandningar> (Hämtad 2014-11-25)
- Bergquist, Jan. 2015. Skrota begreppet Norrland. *Örnsköldsviks Allehanda*. 3 januari. <http://www.allehanda.se/opinion/insandare/skrota-begreppet-norrland> (Hämtad 2015-01-07)
- Croneman, Johan. 2014. Johan Croneman: Åk hem till Göteborg igen och börja om, Janne Josefsson. *DN Kultur*. 2 september. <http://www.dn.se/kultur-noje/kronikor/johan-croneman-ak-hem-till-goteborg-igen-och-borja-om-janne-josefsson/> (Hämtad 2014-11-13)
- Holmqvist, Janna. 2015. 7 skäl till att sluta säga "Norrland" när du menar något annat. *Expressen*. 4 januari. <http://www.expressen.se/omtalat/7-skal-till-att-sluta-saga-norrland-nar-du-menar-nagot-annat/> (Hämtad 2015-01-07)
- Persson, Marcus. 2014. Eliten skriker högst i medias ankdamm. *Östersunds-Posten*. 2 september. <http://www.op.se/opinion/ledare/eliten-skriker-hogst-i-medias-ankdamm> (Hämtad 2014-11-13)
- SVT. 2014. Här krymper Janne Josefsson i direktsändning. Valet med Janne och Belinda. 29 augusti. <http://www.svt.se/valet-med-janne-och-belinda/har-krymper-janne-josefsson-i-direktsandning> (Hämtad 2014-11-13)
- Tidholm, Po. 2011. Indianer i keps. *Aftonbladet Kultur*. 26 januari. <http://www.aftonbladet.se/kultur/article12511245.ab> (Hämtad 2014-11-13)
- Westin, Jonatan. 2013. TT lägger ner Norrlandskontor. *Journalisten*. 23 januari. <http://journalisten.se/nyheter/tt-lagger-ner-norrlandskontor> (Hämtad 2014-11-25)

Litteraturlista:

- Althén, Kajsa och Nygren, Gunnar. 2014. *Landsbygd i medieskugga – nedmonteringen av den lokala journalistiken och bilden av landsbygden i Dagens Nyheter*. Stockholm: Södertörns högskola.
- Entman, Robert M. 1993. Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4): 51-58. Evanston: Northwestern University.
- Eriksson, Madeleine. 2010. *(Re)creating a periphery: Popular representations of the Swedish North*. Umeå: Department of Social and Economic Geography, Umeå University.
- Esaiasson P., Gilljam M., Oscarsson H. och Wägnerud L. 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera sambälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Nordstedts Juridik.
- Ghanem, Salma I., McCombs, Maxwell. 2001. The Convergence of Agenda Setting and Framing. I Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy, Jr och August E. Grant (red.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 67-81. New York: Routledge.
- Lippmann, Walter. 1922. *Public opinion*. New York: Macmillan.
- Louw, Eric P. 2009. Reporting foreign places. I A. de Beer (red.). *Global journalism: Topical issues and media systems*. 5 uppl. 153–164. Boston: Pearson Education.
- Said, Edward, W. 1993. *Orientalism*. Stockholm: Ordfronts förlag.
- Shehata, Adam. 2012. Medierna och makten över publiken. I L. Nord och J. Strömbäck (red.). *Medierna och demokratin*. 317-344. Lund: Studentlitteratur.
- Strömbäck, Jesper. 2012. Journalistiken och polistiken. I L. Nord och J. Strömbäck (red.). *Medierna och demokratin*. 263-289. Lund: Studentlitteratur.
- Sörlin, Sverker. 1988. *Framtidslandet: Debatten om Norrland och naturresurserna under det industriella genombrottet*. Stockholm: Carlsson Bokförlag.

- Tankard, James W. 2001. The empirical approach to the study of media framing. I Stephen D. Reese, Oscar H. Gandy, Jr och August E. Grant (red.). *Framing Public Life: Perspectives on Media and Our Understanding of the Social World*. 95-106. New York: Routledge.
- Wiberg, Ulf. 2008. Vad händer med Norrland – till 2025? I B. Johansson (red.). *Ska hela Sverige leva?*, 83-92. Stockholm: Formas förlag.
- Öhman, Anders. 2010. Att sjunga opp landet – Norrland och gestaltungsproblemet. I H. Hansson, M. Lindgren Leavenworth, L. Persson (red.). *Regionernas bilder: Estetiska uttryck från och om periferin*. 29-37. Umeå: Umeå Universitet.

E-källor:

- Befolkningsstatistik. 2013. Folkmängd i landskapen den 31 december 2013. *Statistiska Centralbyrån*.
http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Aldre-helarsstatistik-tabeller-for-2005-2010/Folkmangd-i-landskapen-den-31-december-2009/ (Hämtad 2015-01-08)
- Befolkningsstatistik. 2013. Folkmängd i landskapen den 31 december 2013. *Statistiska Centralbyrån*.
http://www.scb.se/sv_/Hitta-statistik/Statistik-efter-amne/Befolkning/Befolkningens-sammansattning/Befolkningsstatistik/25788/25795/Helarsstatistik---Forsamling-landskap-och-stad/373922/ (Hämtad 2014-11-17)
- Borgegård, Lars-Erik. 2002. Norrlandsgränsen – finns den? *Välfärdsbulletinen* 2002:3. 8-9.
http://www.scb.se/Grupp/valfard/_dokument/A05ST0203_04.pdf (Hämtad 2014-11-21)
- Random Integer Generator. Slumpgenerator. <http://www.random.org/integers/> (Hämtad 2014-12-01)

BILAGA: KODBOK

Urval medier: Dagens Nyheter, Svenska Dagbladet, Aftonbladet, Expressen.

Tidsperiod: Årtalen 2005, 2009, 2013.

Urval innehållsmässigt: Nyhetsartiklar som innehåller sökordet Norrland i mediarkivet Retriever. Hela artiklar på minst tio rader, signerade med namn om inget annat särskilt anges. Hur sökningen görs beskrivs nedan.

1. "Norrland OR norrland" skrivs in i rutan "Alla dessa ord".
2. Under "Tidsperiod" väljs "från och till ...". För året 2005 skrivs datumet 2005-01-01 in i den vänstra rutan, som är startdatum. I den högra rutan skrivs 2005-12-31 in. Liknande görs för varje år.
3. I rutan "Källa" väljs "Svenska" och "Tryckt press".
4. I Rullgardinsmenyn med tidningstitlar klickas klickas alla rutor ut förutom den tidning vi vill leta i. Dessa är "Aftonbladet", "Dagens Nyheter", "Expressen" eller "Svenska Dagbladet". Inga bilagor så som "Resa" eller "Sport" kryssas i.
5. "Äldst först" och "50 Artiklar per sida" kryssas i i rullgardinsmenyerna längst ner på sidan.
6. Knappen "Sök" klickas.
7. I den vänstra spalten avgränsas materialet till en av tidningarna som ska undersökas.
8. Läs 48 artiklar per tidning och år. 4 artiklar väljs slumpvis per tidning och månad.

Basinformation

1. Tidning

- 1 Aftonbladet
- 2 Dagens Nyheter
- 3 Expressen
- 4 Svenska Dagbladet

2. Kod

- Aftonbladet: 100---
- Dagens Nyheter: 200---
- Expressen: 300---
- Svenska Dagbladet: 400---

3. Datum

4. Rubrik

FRÅGESTÄLLNING 1: I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?

5. Typ av nyhet

- 0 Kultur/Nöje
- 1 Brott/Lag/Rätt
- 2 Ekonomi
- 3 Olyckor
- 4 Sport
- 5 Oroligheter/Konflikter
- 6 Politik
- 7 Feature
- 8 Väder
- 9 Övrigt
- 99 Ej tillämpningsbar

FRÅGESTÄLLNING 2: I vilken utsträckning beskrivs Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?

6. Förekommer gestaltning av Norrland som beroende av bidrag/stöd?

- 0 Nej
- 1 Ja
- 99 Ej tillämpningsbar

7. Förekommer gestaltning av Norrland som drabbat av problem med arbetslöshet?

- 0 Nej
- 1 Ja
- 99 Ej tillämpningsbar

8. Förekommer gestaltning av Norrland som drabbat av problem med avfolkning?

- 0 Nej
- 1 Ja
- 99 Ej tillämpningsbar

FRÅGESTÄLLNING 3: På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?

9. Preciserar geografisk plats inom landsdelen Norrland i artikeln?

- 0 Nej
- 1 Ja, regionalt
- 2 Ja, lokalt
- 99 Ej tillämpningsbar

10. Anges persons (norrländska) härkomst, hemvist, vistelseort eller motsvarande i artikeln?

- 0 Nej
- 1 Ja, regionalt
- 2 Ja, lokalt
- 99 Ej tillämpningsbar

FRÅGESTÄLLNING 4: Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?

11. Förekommer gestaltning av Norrland som motpol till plats utanför Norrland?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

12. Gestaltas människor i Norrland som motpol till människor med annan härkomst?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

FRÅGESTÄLLNING 5: Hur ofta finns det stereotypa gestaltningar inspirerade av orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?

13. Gestaltas Norrland som tidlöst?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

14. Gestaltas Norrland som spektakulärt?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

15. Görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland utifrån geografi?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

16. Görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland utifrån kön?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

17. Gestaltas Norrland som passivt eller erövringsbart?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

18. Gestaltas Norrland utifrån negativa egenskaper?

0 Nej

1 Ja

99 Ej tillämpningsbar

Kodinstruktion

Basinformation

1. Tidning

Vi har valt att titta i pappersupplagorna av landets två största dagstidningar DN och SvD samt de två största kvällstidningarna Aftonbladet och Expressen. Vi har inte tagit hänsyn till tidningarnas olika editioner då Retriever inte tillåter en sådan sökning.

- 1 Aftonbladet
- 2 Dagens Nyheter
- 3 Expressen
- 4 Svenska Dagbladet

2. Kod

Varje artikel får en kod som börjar med ett unikt "hundratal" per tidning följt av ett löpnummer för vilken artikel det är utifrån ordningen i vilken vi läst den. T.ex. blir 200142 den 142:a artikeln vi läst ur det totala antalet artiklar ur just DN. Tillika betyder 300059 att det är den 59:e artikeln vi läser utifrån urvalet av Expressenartiklar.

- Aftonbladet: 100---
- Dagens Nyheter: 200---
- Expressen: 300---
- Svenska Dagbladet: 400---

3. Datum

Artiklens publiceringsdatum. Anges som år-månad-dag. Ex. 2013-05-20 för en artikel publicerad tjugonde maj 2013.

4. Rubrik

Avser artikelns huvudrubrik om sådan finns. Rubrik avser inte underrubrik/nedryckare eller mellanrubrik. Om ingen tydlig rubrik finns skriver man en kort beskrivning av vad artikeln handlar om.

FRÅGESTÄLLNING 1: I vilka typer av nyheter förekommer begreppet Norrland?

5. Typ av nyhet

- 0 Kultur/Nöje
- 1 Brott/Lag/Rätt
- 2 Ekonomi
- 3 Olyckor
 - 4 Sport
 - 5 Oroligheter/Konflikter
 - 6 Politik
 - 7 Feature
 - 8 Väder
 - 9 Övrigt
- 99 Ej tillämpningsbar

Frågan besvaras med någon av dessa kategorier. I första hand används tidningens egen vinjett som svar. Kultur/Nöje avser artiklar om musik, teater, film och liknande. Brott/Lag/Rätt avser artiklar om domar, polisingripanden, häktningar och liknande. Ekonomi handlar om pengasituationer, företagsaffärer och dylikt. Olyckor avser skador,

bilkrockar och liknande händelser där det inte finns något misstänkt brott bakom olyckan. Sport avser artiklar som oftast ligger under sportdelen i tidningen. Artiklarna handlar oftast om matcher, lag eller spelare från olika sporter. Oroligheter/Konflikter handlar om motsättningar mellan exempelvis företag, privatpersoner och liknande. Om huvudtemat i artikeln är att det är en konflikt mellan parter används denna punkt. Om det är en konflikt där fokus ligger på rättsprocessen eller domen mellan parterna kodas det som punkt 1. Brott/Lag/Rätt i stället. Om huvudfokus är på den ekonomiska situationen används punkt 2. Ekonomi i stället. Politik handlar i huvudsak om de svenska partierna och partiledarna. Feature avser mer lättare nyheter/reportage, om exempelvis inredning, boende eller resor. Väder avser artiklar där vädret är det väsentliga i artikeln. Om ingen av dessa kategorier tydligt framgår av vinjett, artikelns tema eller vilken del i tidningen den ligger så kodas Övrigt. Vid osäkerhet, koda Övrigt.

FRÅGESTÄLLNING 2: I vilken utsträckning beskrivs Norrland som ett problemområde i nyheter där begreppet Norrland används?

6. Förekommer gestaltning av Norrland som beroende av bidrag/stöd?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Frågan ska ge svar på om det av artikeln gestaltas som om Norrland eller del av Norrland, på regional eller lokal nivå är beroende av ekonomisk hjälp. Exempel kan vara att norrländska företag behöver bidrag/hjälp från icke norrländska aktörer för att undvika konkurs. Regional nivå avser län eller landskap och lokal nivå avser kommun, stad eller mindre område än så.

7. Förekommer gestaltning av Norrland som drabbat av problem med arbetslöshet?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Frågan ska ge svar på om någon form av arbetslöshet på något sätt i artikeln tas upp som ett problem på någon geografisk nivå. Ett ja betyder att artikeln gestaltar arbetslöshet som ett problem i Norrland oavsett om det berör hela Norrland eller bara en liten del. Ungdomsarbetslöshet, långtidsarbetslöshet, arbetslöshet bland äldre är exempel på olika former av arbetslöshet. Svaret på frågan ska besvaras med ja, oavsett vilken form av arbetslöshet som nämns om den tas upp som ett problem på regional nivå, lokal nivå eller för hela landsdelen. Om det inte är ett problem som finns just nu, utan *kan* komma i framtiden, kodas Nej. Det är den nutida situationen som räknas.

8. Förekommer gestaltning av Norrland som drabbat av problem med avfolkning?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Vi vill med den här frågan få svar på om avfolkning gestaltas som ett problem typiskt för den norrländska geografiska plats som artikeln handlar om. Den geografiska platsen kan vara hela Norrland, en region eller på lokal nivå som exempelvis en stad.

FRÅGESTÄLLNING 3: På vilken geografisk nivå specificeras nyheter där begreppet Norrland används?

9. Preciserar geografisk plats inom landsdelen Norrland i artikeln?

Frågan kan besvaras med Nej, Ja–Region eller Ja–Lokal. Området Norrland definieras som samlingsbegrepp för det område i norra Sverige som utgörs av landskapen Lappland, Norrbotten, Västerbotten, Ångermanland, Jämtland, Medelpad, Härjedalen, Hälsingland och Gästrikland.

Kod anges för den mest precisa beskrivningen i fallande ordning på skalan 0-2.

Nej kodas när den mest precisa geografiska platsbeskrivningen om Norrland är just Norrland. Ja–Region kodas när den mest precisa platsbeskrivningen om Norrland är länsnamn, landskapsnamn eller delar av Norrland, exempelvis “södra Norrland”. Ja–Lokal kodas när den mest precisa platsbeskrivningen är mindre än landskap såsom kommuner, städer, bygder, byar och alla andra typer av mindre områden. Reservalternativet “Ej tillämpningsbar” finns för den händelse det skulle råda oklarhet om positionsangivelse.

10. Anges persons (norrländska) härkomst, hemvist, vistelseort eller motsvarande i artikeln?

Frågan kan besvaras med Nej, Ja–Region eller Ja–Lokal. Frågan ska ge svar på om och i så fall hur precist en norrländsk persons härkomst, hemvist, vistelseort eller motsvarande preciseras i artikeln. Svaret avser den mest precisa beskrivningen, efter samma nivåer som i fråga 9. Här kodas också något av ja-alternativen om lagtillhörighet skvallrar om hemvist, ex. vis. en spelare i GIF Sundsvall, eller anställda på ett företag som Hägglunds i Örnsköldsvik. “Ej tillämpningsbar” används då tveksamhet råder kring positionsangivelse eller till artiklar som inte innehåller person/personer som uppenbart kommer från eller bor i Norrland.

Om exempelvis enbart en person förekommer i en artikel och den beskrivs som stockholmare så kodas “Ej tillämpningsbar” eftersom ingen norrländsk person är med i artikeln.

FRÅGESTÄLLNING 4: Hur ofta används ett storstadsperspektiv i artiklar där begreppet Norrland används?

11. Förekommer gestaltning av Norrland som motpol till plats utanför Norrland?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Frågan ska svara på om Norrland framställs som en motpol till exempelvis Stockholm. Exempel kan vara att något är på ett visst sätt i Stockholm, men helt annorlunda i Norrland. Det som avgör om Norrland gestaltas som motpol är att artikeln jämför eller ställer upp Norrland som något annat än Stockholm, södra Sverige eller liknande. Vid gränsfall, koda Nej.

12. Gestaltas människor i Norrland som motpol till människor med annan härkomst?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. I likhet med föregående fråga undersöker vi om människor i Norrland ställs upp som motpol till människor från exempelvis Stockholm. Exempel kan vara att människor i Norrland inte köper lika mycket av något som stockholmare, eller att människorna i södra Sverige röstar på ett sätt, men i Norrland gör man på ett annat sätt.

Frågan kodas Ej tillämpningsbar om det inte finns någon norrländsk person i artikeln. Om norrländsk person är med i artikeln men inte ställs mot motpol till person utanför Norrland kodas Nej.

FRÅGESTÄLLNING 5: Hur ofta finns det stereotypa gestaltningar från orientalismen i artiklar där begreppet Norrland används?

13. Gestaltas Norrland som tidlöst?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Vi undersöker om Norrland beskrivs som avstannat, avskuret eller bakåtsträvande, exempelvis i jämförelse med Stockholm. Exempel på artiklar som kan falla in här är artiklar som beskriver hur något hänt i storstäderna, men där Norrland verkar vara helt ovetandes eller oberoende av detta skeende.

14. Gestaltas Norrland som spektakulärt?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Här undersöker vi hur ofta Norrland beskrivs som något utöver det vanliga. Exempel kan vara om artikelförfattaren skriver om spektakulära norrskan, häftiga renflokar eller liknande.

15. Görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland utifrån geografi?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Här undersöker vi alltså om artikelförfattaren drar alla norrlänningar, eller alla invånare i en ort/stad över samma kam. Exempel kan vara “alla i Skellefteå gillar hockey” eller att “han är från Norrland, därför gör han på ett visst sätt” – “typiska” särdrag som målas upp för en viss typ av människor i Norrland. Även samer räknas in. Artikeln kodas “Ej tillämpningsbar” om ingen norrländsk person är med i artikeln.

16. Görs stereotypa antaganden om personerna i Norrland utefter kön?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Vi letar efter dessa typer av könsstereotyper, alltså att norrländska kvinnor eller män klumpas ihop på något sätt. Exempel är att kvinnorna flyttar från Norrland samtidigt som männen stannar kvar, trots att det inte stämde. Det är viktigt att poängtera att denna punkt handlar om antaganden om kön, och att punkt 3 handlar om geografisk härkomst.

Artikeln kodas “Ej tillämpningsbar” om ingen norrländsk person är med i artikeln.

17. Gestaltas Norrland som passivt eller erövringsbart?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Det som vi undersöker här är hur språket behandlar Norrland. Denna fråga besvaras ja om språket i artikeln beskriver Norrland som något som kan erövras eller betvingas. Sammanhanget spelar ingen roll. Det kan vara att artikelförfattaren skriver om att Stockholmare åker till Norrland och “omfamnas av”, “förtrollas av”, “bestiger” eller “besegrar” något i Norrland. Det viktiga är språkbruket. Vid gränsfall ska artikeln kodas som Nej.

18. Gestaltas Norrland utifrån negativa egenskaper?

Frågan kan besvaras med Ja eller Nej. Under denna punkt undersöker vi om Norrland gestaltas som exempelvis svagt eller fattigt, eller som drabbat av sociala problem eller problem med ekonomi. Denna gestaltning finns i de fall Norrland exempelvis beskrivs som ett område utifrån negativa egenskaper, där människor kan bryta mot lagen bäst de vill, genom exempelvis fortkörning, hembränning eller liknande. Gestaltning av Norrland som drabbat av arbetslöshet och avfolkning är andra exempel som faller in här - alltså betyder jakande svar på fråga 6-8 att den här punkten automatiskt också besvaras med ja.